

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Missionis Anglicanæ Societatis Iesv

More, Henry

Avdomari, 1660

Liber Tertivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38320

HISTORIÆ
PROVINCIAE ANGLICANÆ
SOCIETATIS
IESV.
LIBER TERTIVS.

Sententiam de *Campiano* & *Personio* in Angliam mittendis se-
cutæ sunt binæ literæ à *Mercuriano* Pragæ destinatæ; vnæ
ad *Ioannem Paulum Campanum* Collegij Rectorem mense
Martio, ad *Campianum* alteræ vti Romam acceleret, quam
hactenus operam Bohemis excolendis cum laude posue-
rat eam in egentem auxilio Patriam translaturus, paribus animis, non
dispari, quemadmodum sperabatur, euentu. Quantos in generoso pectore
excitavit motus hoc nuntium non est difficile æstimare: hinc recenti in Ca-
tholicos Sacerdotes per Angliam crudelitate robur mentis experiente, inde
eiusdem ardore aduersus quoscunque euentus suggerente constantiâ: Maiora
expectari quàm in se essent suadebat animi pia demissio, nihil esse, addente
Deo vires, arduum fiducia monebat; Cum verò non abs se profectum hoc
iter sed à superioribus impositum, hoc est, ab ipso Deo imperatum sentiret,
obedienciæ dat manus, & nihil præter vnâ Dei voluntatem animo voluens
ad iussâ exequenda omni cum diligentia se comparat. Quarto Nonas Aprilis
urbem ingreditur, eo lætior quòd intelligeret *Personium* tanti operis futurum
vel comitem, vel certe ducem; Mora in vrbe non plusquàm octidui fuit. Ac-
ceptis ab *Euerardo* mandatis de re Catholica per nostri instituti ministeria
diligenter procuranda, atque non minori diligentia vitanda omni rerum quæ
ad regni publica negotia pertinerent seu verbo seu scripto tractatione, ipso
dominicæ Resurrectionis octauo die, summi Pontificis postulata benedictio-
ne, discedunt, addito *Rudolpho Fmerfsonò*, qui (cum esset exijs quos externi
operis

1580.
Campianus
Praga Ro-
mam pro-
ficiscitur.

1580.
Itineris
socij.

Campiani
Ep. 9.

Cum Beza
Colloquiū.

Rhemisdi-
uerfa via in
Angliam
tendant.

operis Societas habet adiutores) famulantis locum impletet. *Nullum est in omni vita telum exemplo potentius* Tantorum virorum contra aduersa omnia erecta virtus, non iuniorum tantum sed & ætate flaccescentium animos ad confimiles labores & consequentia laborem præmia inflammavit: Quatuor ex ijs quos vetus Xenodochium habuerat olim Capellanos, tres etiam noui Seminarij Alumni Sacerdotes in aciem vnâ prodire: Duo nobiles Laici numerum faciebant duodecim capitum Româ eo die proficiscentium: Nam quod memorat Bombinus, de Episcopo Assaphensi & Mortonio, non reperio, aut literis *Campiani* aut notis *Personij* confirmatum; quamquam & ipsi fortasse non longo interuallo abierant. Hispanis militibus per id tempus è Belgio imperabatur iter in Italiam. Horum vitandi gratia, & alioqui sat libentibus animis, Geneuam diuertunt, vt Caluini quondam, nunc Beza, obstinatissimæque hæresis spectarent domicilium, & quâ vel argumentorum fiduciâ vel certè quâ fronte ea defenderentur paradoxa experirentur. Atque ad Beza quidem colloquium admissi sub vesperam tentarunt hominis animum; at callidus veterator cum sensit se inter suarum capita auctoresque hæresum euidenti premi diffidio, non in leuiusculis quibusdam, & parergis, sed in ijs quæ ad præcipuas fidei propositiones, Sacramentorum seu vim seu necessitatem & cultum pertinerent, negotiorum simulatione & ingruentis noctis velo tegens inscitiam beneuolè salutatos hospites dimittit. Tridui ea in ciuitate moram facere cuiuslibet externo datur, at nullam præter inutilis contentionis fructum (vt videbatur) decerpturi, sequenti die, reperito per Gallias itinere, Rhemos adulto Iunio perueniunt. Quâ virtutis atque constantiæ admiratione nouam hanc Athletarum Christi manum spectarit Rhemensis ciuitas, quâ adgratulatione, quodue gaudio commilitones suos acceperit Anglicum ea in vrbē Seminarium, *Alanus* præsertim, huius interpretis & auctor consilij, cogitare est procliuius quàm dicere. Quæ etenim manus hostibus terrori fuit, eadem profecto belli ducibus non potuit non esse solatio, & periculorum socios quam currentes non incitare.

II. Nequitia plerumque timida, circumspicit vndique omnia neque rebus gestis solum, sed consilijs inuigilat. *Alani* & *Personij* iam inde ab initijs Seminariorum, motus omnes & cogitata obseruat Magistratus hæreticus, & quidquid ad Religionis emolumentum, ad solatium Catholicorum, ad prauorum dogmatum euersionem spectaret, hoc omni arte aut præuere aut disperdere moliebatur: seu igitur Româ per nuntios (quos fidos semper sibi ab Regina Epistolis *Walsinghamius* vbique fouebat) seu Geneuâ per quascunque literas, seu Rhemis per dispositos exploratores, vniuersa hæc legatio Reginae Consiliarijs detecta, explicata, descripta est: Portus omnes vigilibus occupati: nominum indice, & *Campiani* & *Personij* etiam imaginibus palam propositis. Ex nouem itaque Sacerdotibus, alij aliò (nè vnuscunctos implicet laqueus) hi duo cum *Rudolpho Emersono* Audomarum iter carpunt. Neque hic tutum existimatum est tres vnâ progredi; *Personius* primus tentat viam. Eius consilij

filij rationem, simulque quo ipse esset animo ad iter, his explicat *Campianus* 1580.
ad *Mercurianum* scriptis.

Pater *Robertus*, *Georgio* fratre comite, post mediam noctem, pridie quàm hæc scriberem, *Caletum* soluerat, vento secundissimo: Itaque sub hesternum mane, decimo sexto Iunij, *Dorobernium* ut speramus appulit; specie militis tam picti, tam insani, ut valde oculatus esse debeat, qui sub illo vestitu, vultu, incestu, sanctimoniam & modestiam delitescere suspicetur. Nobis tamen iniiciunt solitudinem non dico rumores sed penè clamores hominum de aduentu nostro. Hunc iactum sola potest corrigere diuina sapientia, in quâ libenter conuiescimus. Ego, sic iustus, aliquantum substiti, ut si fieri possit ex vectoribus, vel certis mercatoribus in hæc loca venturis prius aliquid expiscarer de successu Patris quàm nauigem. Si quid inaudiero noua capiam consilia. Viam tamen omnino tentare decreui ut acie pugnem etiam moriturus. Sæpè accidit affligi primam frontem victoris exercitus. Profecto si nostra Societas in expeditione perget, ignorantiam & nequitiam, quibus hoc bellum indicitur, superari necessum erit. Vigesimo Iunij die *Caletum* cogito. In *Audomarensi* Collegio me interea Sociumque *Rudolphum* orno; sed quo sumptu putas præsertim cùm ea non sint vlii quæ hætenus fuere. Dum tegere personas nostras volumus, ac mentiri dementiam huius mundi, multæ nobis reculæ, quas plane ridiculas iudicamus, necessariò coëmuntur. Iter nostrum, & hæc vestes, quatuor equi statim in *Anglia* comparandi poterunt nostris pecunijs respondere, sed eâ prouidentiâ quâ panes multiplicati sunt in solitudine. Verum hæc minima difficultas est; mittamus: hanc Epistolam nondum claudio ut in eam si qua resciero conijciam isto triduo. Etsi enim prius in alterutram partem transigaretur de nobis quam hæc legantur, tamen articulos omnes tanti negotii, & acta nouissima, ex quibus reliqua nondum perscripta dependeant, significanda putavi dum isthic sum. Ad me vir quidam nobilis *Anglus* ventitat, rerum politicarum intelligens; Narrat mihi aduentum *Aslaphensis* Episcopi literis & sermonibus iactari; eâ re magnam expectationem cieri, quod plerique opinentur virum talem, hac ætate, non suscepturum hanc molestiam, nisi motus aliquis instaret. Docui veram perfectionis causam simplicissimè: Ille tamen mirari non desinit: Est enim apud *Anglos* Episcoporum nomen & vitæ ratio honoratissima. Hodie mitescit ventus, itaque ad mare propero; habitus in *Audomarensi* Collegio perbenignè, & rebus necessarijs adiutus; Etiam totâ viâ incredibile solatium in omnibus domicilijs nostrorum percepimus. Accesserunt hospitia Cardinalium illustrissimorum, *Paleotti*, & *Borromæi* atque *Collensis* Archipresbyteri *Parisijs* & *Duacum* consultò declinauimus. Tuti videmur, nisi prodamur in hisce maritimis terris. Addidi vnam diem ad moram, quo quia nihil in vtramuis partem de Patre *Roberto* nunciatur, mihi persuadeo hospitem peruasisse. Deum rogo ut T. R. tuosque *Alsilentes*, totamque Societatem assiduè protegat. Vale 20. Iunij 1580.

III. *Audomaropoli* *Caletum*, *Caletum* *Dorobernium* tenuit *Personius*

H4

securitas

Forte Co
mensi.

1580.
Petionus
primi-
tium Cam-
pianus in
columnis
euadunt
Londinum

securitas eo in portu diuino beneficio supra spem fuit : Vultus cum veste (quâ fieri potuit arte) mutatus, sermo ad beneuolentiam & fiduciam conformatus, aliam prætulere custodibus quàm in tabella aspiciabant descriptum, & opportunitam impetrant ad interiora Inulæ penetrandi facultatē. Inopinata vigilum comitas alacritatē attulit aduocandi *Campiani*, ficto sub nomine *Parricij*, Hyberni Institoris, atque isdem, quos beneuolos nactus fuerat, custodibus commendandi. Aduolat accepto nuncio *Campianus* cum *Rudolpho*, & quanquam nouis ab regio lenatu mandatis oculatiores reperit portus obseruatores quàm ut *Personij* gratia usquequaque ualeret, oculus tamen ardentibusq; ad Deum & Sanctum Christi Præcursores votis (cuius ipse à ter eris in tutela fuerat, & erat postridiē eius diei qui nacenti est lacer) aperuit sibi uiam; Paratis qui uinctum ducerent satellitibus, in sperato consilio, & præter cæterorum qui assiltebant lententiam, nuncius ab Oppidi Præfecto mandat liberum proficisci cum *Rudolpho* famulo *Parricium*: Præfecti incredibilis facilitas erexit dubium *Campiani* animum ad diuinæ opis spem haud minorem in exscensu quem facturus erat altero deinde die Londini, quàm quem fecerat Dorobernij. Prouderat *Personius* in vasta ciuitate, domibus ciuibusque confertâ huic inimicis causæ, plus posse esse dubitationis, quò, & apud quem, & quando nouus quasitumque hospes diuerteret, quàm in ipso (modò euaderet) portu periculi: & quoniam euasisse sperandum erat, quò aduersi nihil fama attulisset, nobiles iuuenes, quos ei religio conciliarat, rogat uti ad eam Urbis Regionem, quæ Dorobernio obuertitur, omnes aditus obseruare uelint; Et si quem *Edmundum* nomine (nam de eo antè conuenerat) cum famulo aduentantem conpicerent, hunc comiter salutatum deducant. *Thomæ Geaymo* prospèctanti delitore, ad quod Grauesendiâ (oppidum est ad Tamesim Dorobernio interiaccens) ultro citroque commens quotidiē cymba solet appellere, inter adnauigantium turbam oblata hominis species est qualem *Personius* descriplerat: Huic amicè porrigens dexteram, "Da, inquit, manum, Domine *Edmunde*: vocis sonus incognitus, at oris gestusque & accentus forma, & datam exscendenti dexteram secutæ familiarissimæ consalutationes, omnē quæ esse poterat fraudis suspicionem confestim sustulere; unâ progrediuntur ad multò ante prouisam domum, hic gaudio reperti hospitis, ille diuinæ clementiæ admiratione redundans. Et quamuis per absentiam *Personij* ab ciuitate deesse quidpiam uideri posset ad perfectam eius diei lætitiā, tanta fuit eorum in omni obsequio alacritas, in quos suas cuique distribuerat partes, ut gaudio cumulus accederet.

Campiani
& *Cartho-*
licorum
ardor.

IV *Similia cognati sibi fouentur similibus*; nobilium adolescentum innata uirtus, famâ *Campiani* accensa, ardebat hominis experiundi tanta cupiditate, ut sumptus incurij, periculorum non nimium prouidi, auidissimi eius quod præcipitum est in Christi milite solatij, nihil tanto duci paterentur deesse, quo non commodè solum, sed cum splendore (quem non tam permittebant tempora, quàm ipsorum flagitabat pietas) Sacris omnibus operaretur.

retur. Domum amplam conducunt Baronis Pagetti nomine. Hic primam ^{1780.}
 (Sancti Petro & Paulo dicato die) habuit concionem, de Ecclesiæ Catholicæ
 inconcussa firmitate, de contra sævientibus ne quicquam portis inferi, de con-
 stanti in proficenda fide libertate: Hic cætera Sacerdotum munia eo diligen-
 tius obit, quo illustrium Iuuenum, eorumque gratiâ, frequentium auditorum,
 non assiduitate modo, sed penè importunitate prouocabatur: Assueta mens
 neque pietate vinci, neque nimium quidquam existimare quod in Dei obse-
 quium impenderetur, non sibi temperandum arbitrabatur, dum flagrantibus
 piorum hominum votis vocibusque inflammaretur: exercitatum armis tra-
 ctandis veteranumque militem, paribus animis viribusque cum Tyronibus cer-
 tare indecorum enim uero & humile: Contendendum itaque rebatur omni-
 bus animi corporisque neruis, ut quos ætate, scientiâ, exercitatione anteiret,
 hos diligentiam atque ardore superaret. At dum Sacramenta quotidie celebra-
 tur, dum concurritur, peroraturque quotidie, latere id non potuit Senatuum
 regium quod tota iam urbe peruulgatum ferebatur; & quanquam locus at-
 ignorabatur, aut priuilegio atque auctoritate nobilis conductoris aliquantisper
 sustineri potuisset, diuturnum tamen id sperare futurum inter suspicaces
 & attentos oculos imprudentis esse non omnino imprudentibus videbatur.
 Redux Londinum *Personius* maturè obuandum discrimini censuit; & fre-
 quentiam quidem primùm moderari, tum quoniam id erat difficile,
 quamdiu in urbe esset is qui ad se omnium voluntates, desideriaque attraxisset
Campianus, huic profectionem indicere statuit. Sed aliud ex alio periculum
 nascitur.

V. Ex recenter Romæ Rhemisque constitutis Seminariis noui non pauci ^{Conueniunt}
 Sacerdotes collabanti pietati restituendæ in Angliam confluxerant: Hi præ- ^{Sacerdotes}
 cipuis Europæ consuetudinibus imbuti animaduenterant plures totâ Insulâ fe- ^{complures}
 stos dies, plura solita olim coli ieiunia quàm toto ferè reliquo orbe Christiano: ^{consulturi.}
 Ne quod igitur vel inter Catholicos, vel ab his qui à *Maria* Regina temporibus
 supererant antiquis Sacerdotibus, oriretur dissidium, dum hi veterem
 morem teneri, illi cæteris Regionibus conformari contenderent, dies consilio
 dicitur conueniunt ex Clero complures; adest *Personius* & *Campianus*; decer- ^{De festis &}
 nitur, ut quam in Prouinciam quisque primùm venisset, de eius moribus di- ^{ieiunijs.}
 ligenter inquirat, eumque morem nulla re mutata, conferuet (neque e-
 nim omnibus per Angliam idem mos est) quando autem nemo vnus in
 omnes potestatem habet, difficile est cunctos adstringere, nisi vniuersi
 conueniant. Disputatur etiam de sacris Hæreticorum: An cum ad vni-
 formitatem cultus diuini latâ lege iubeantur frequentari, liceat ijs qua- ^{De non ad-}
 cunque alia de causâ interesse? valuitque negantium sententia; eâ inter ^{deundis sa-}
 cæteras ratione, quâ non solum aduersus Catholicum morem, eique dam- ^{cris hære-}
 nando abolendoque instituta sunt hæc nupera sacra, sed & publica legis ^{ticorum.}
 mens, atque ferentis voluntas (quæ præsentiam interpretatur conformitatem)
 priuatis quibuscunq; rationibus antecur necesse sit, & vulgò cèlebratur immisceri

1580.

Ista cunctis commendatur Catholicorum animis inferenda; quod etiam se ab errore & Schismate, (quod illâ conformitate exerceretur, & sensim serperet latius) tueantur; etsi enim pauci fortassis aliqui sat fortes futuri essent ad frequentiam de superiori loco corrupti verbi ministrorum tela sustinenda, vulgus tamen facile cederet cum immunitate à multis, morum licentiâ, & specie quadam simulata veritatis tentaretur. Et verò ea sententia robur pridem obtinuerat Patrum in Concilio Tridenti Congregatorum frequenti suffragio; Cui accessit deinde *Toleti* Cardinalis hæc assertio. "Cum tale Edictum sit contra Ecclesiam Catholicam, & in hæretici erroris fauorem, confirmationem, & protestationem quandam, non est ei vlla ratione obediendum. Interesse enim hæreticorum conciliabulis, & eorum Ecclesias indistinctè tanquam vnus eorum frequentare, non solum est veram fidem & Religionem occultare, sed falsam sectam cultu quodam exteriori ad id ordinato profiteri, quod iure diuino prohibetur, nec vlla dispensatione licitum esse, nec vlla temporarium bonorum amissione iustificari potest. Protestatio autem illa, quæ à nonnullis Catholicis fit, à peccato non excusat, cum sit contraria facto; factum enim, si tale est, vt describitur, nempe, hæreticorum Ecclesias frequentare, & eorum conciliabulis in quibus de Religione agitur tanquam vnus illorum interesse, protestatio quædam est exterior sectæ eorundem, & in hunc finem tale edictum sancitum est. Hæc *Toletus* his diebus rogatus respondit, & postliminio literis suis confirmauit *Paulus Quintus* Pontifex Maximus; vt libro octauo narrabitur. Exemplum vero sententiæ Patrum Concilij Tridentini huc etiam transferendum duxi, nō ad nudam memoriam, sed ad antiquorum Catholicorum commendandam aduersus diuinum obsequium sinceram mentem, cæterorum in recta quam hætenus incesserunt via confirmationem; quos omnes Reuerendissimi Patres ad hoc ipsum ex toto numero selecti his verbis consalutant,

VI Pax Christi quæ exsuperat omnem sensum custodiat corda vestra & intelligentias vestras. Amen.

Viri dignitate conspicui, Religione & multis nominibus illustres, æquam atq; honestam postulationem vestram ad nos detulerunt N. N. Quam à vobis ad se perlatam esse asserbant, cuius hoc est exemplum.

Catholico-
rum Postu-
latio.

Religione in Anglia mutatâ, & pænâ propositâ si quis diebus Dominicis & festis à Templis abstineat interim dum Psalmi & ex vtroque Testamento lectiones lingua vulgari recitantur, Laici multi & Catholici Nobiles & Deum timentes partim iam in carcere agentes, partim mox eò coniiciendi, amicorum & consanguiniorum precibus, admonitionibus, & imminentium periculorum metu inuitantur, vt saltem eatenus se de sententia deduci permittant, vt in Templis protestantium tantisper interesse velint diebus Dominicis & aliis festis dum Psalmi eorum more linguâ vulgari decantari soliti, & lectiones ex Biblijs linguâ item populari de promptâ, necnon Conciones (quæ ad eorum dogmata approbanda frequentius haberi commemorantur) fiunt. Iam qui

qui huc vsque nullo modo adduci potuerunt vt publicis prædictis precibus & Concionibus interessent; magnopere edoceri postulant quid ijs faciendum censeant viri pij & docti. Nam si nullo animæ periculo, aut nulla Dei offensione publico Regni sui decreto parere & obedire liceat, libenter id fecerint; Contra verò si quod in hac re periculum sit salutis æternæ aut læsæ Diuinæ Maiestatis, quiduis perpeti decreuerunt potius quam quidquam agere aut permittere vnde Deum offensum iri aut iratum intelligant. Hæc quæstio cum multas pias & Religiosas Conscientias exerceat & cõturbet, rogandi estis omnes per viscera misericordiæ, & caritatis quam Chriſtus à suis omnibus exigit vt eam palam & dilucidè quam primum expediatis quâ multi in hoc regno implicati torquentur.

VII. Quod hæc Charta complectitur nullius nomine singulariter profertur, quia non ad vnum aliquem pertinet, quod hic petitur, sed ad omnes ferè Nobiles quos Anglia habet Catholicos, quibus iam multis modis pericula intentantur. His vniuersis in tua Illustrissima Dominatione magna auxiliij spes affulget, si eadem vel Dei, vel Nobilitatis respectu agere dignabitur cum amicis quos in Concilio habet Tridentino, vt huic quæstioni, quæ totius Nobilitatis nomine hic adiuncta est, responsum maturum & deliberatum accommodetur, & huc commodè tuæ dominationis operâ perferatur; in quo haud dubiè acquiescent perturbata Conscientiæ, si ex te tam sancto & nobili Patre certiores fieri possint quid patres de hac re iudicent; quamquam fortassis tutum non fuerit hanc quæstionem publicè in Concilio proponi nè res diuulgata nostrorum protestantium animos exacerbet, & aliquibus periculum acceleret, nisi tuæ prudentiæ aliter videatur. Ideo tua prudentia consultius fecerit si ita cum electis quibusdam hanc causam egerit, vt quod ipsi in hac causa (pijsissimis & doctissimis Theologis consultis) significarint, id perinde valeat ac si vniuersi patres sententiæ dixissent. Caterum hoc totum Tuæ Dominationis iudicio ac arbitrio relinquere satis sit, vt ipsa quod magis in rem esse prospiciet, id libere agat. Qui in Anglia nunc sunt Theologi partim metuunt, partim variè respondent: ideò planè omnibus satisfaciet quod Te procurante ex Tridento huc respondebitur.

VIII. Pro quo vestro tam firmo, Christiano, & verè Religioso animo non possumus non D.O.M. summas agere gratias, & vobis maximopere gratulari. Etsi enim calamitatum vestrarum sensus cunctos vehemèter tangat & cruciet (vt Christiana caritas hortatur, quæ tã arcto necessitudinis vinculo omnes deuinctos & constrictos tenet vt mutua efficiat membra, atque ita fratrum commoda atque incommoda non aliena sed propria ducat) in illis tamen est non minima consolatio quod calamitosi temporibus istis, & in eo potissimum regno in quo fides ac Religio iacent, cernimus nullo iniuriarũ concursu, aut metu vi, Caritatis vestræ ardorem aut fidem conuelli, aut constantiam labefactari, quinimo eos vos esse qui in tanta rerum confusione, molestiarumque turbulentissima tempestate nunquam curaueritis genua ante Bãal, non sine

Ad postulationem
responsum

1580. magna diuini nominis Christianæque Disciplinæ gloria. Ne igitur vester hic constans animus, qui nullis incommodis ad impietatem torqueri flectiue vnamquam potuit, fallacibus rationibus ad vestram perniciem comparatis, aut diuinæ legis ignoratione pietatisuè simulatione deciperetur, & munere quod sustinemus dignum, & Christiani hominis officium debitum existimauius vestris pijsissimis optatis morem gerere, causamque vestram examinandam accuratè, diligenter, maturèque commisimus grauissimis quibusdam Patribus ac Reuerendissimis Dominis Archiepiscopo Braccharensi, Archiepiscopo Lausanensi, Episcopo Conimbricensi, Episcopo Leytinensi, Reuerendo Patri Iacobo Laynez Generali Societatis *Iesu*, Magistro Fratri Petro de Soto, quem arbitramur vobis & facie & nomine notissimum, Domino Georgio de Atayde, Magistro Fratri Francisco Foreiro, Doctore Melchiori Cornelio, Iacobo Payua de Andrada item Doctore: quorum omnium Religio, pietas, & eruditio certissimis est testimoniis explorata, quorumque sententias nostro etiam iudicio comprobatas, non dubitamus, quin sententiæ totius Sacri Concilij instar sitis meritò habituri. Neque enim vestris rationibus putauimus expedire, causam hanc ad omnium Patrum conuentum referri.

IX. Hi igitur Patres ac Theologi quibus hæc Prouincia data est, cum saepe conuenissent, atque diligenter & circumspèctè diuina oracula, & Sanctorum Patrum sententias & instituta deliberando euoluissent, communibus suffragiis concluderunt, minimè vobis sine scelere, diuinæque indignatione licere eiusmodi hæreticorum precibus, illorumque concionibus interesse, ac longè multumque præstare quæuis atrocissima incommoda perpeti, quam in profligatissimis sceleratissimisque ritibus quouis signo consentire. Cum enim impia lex in animarum exitium lata & schisma confirmare, & Ecclesiæ Catholice integritatem, Romanæque sedis (quæ à Christo est summus Ecclesiæ suæ vertex in terra præfinita) nefariè auctoritatem conuellere, & labefactare molitur, quicumque iniquæ legi paret, illam (quoad eius fieri potest) tacita consensione approbat, in eandemque conspirat, atque eiusdem Schismatis particeps fit. Si enim vetera Ecclesiæ monumenta retinueritis, Sanctorumque Patrum scripta accuratè ac studiose euolueritis facile intelligetis non minori studio semper Catholicos viros hocce Hæreticorum conuentus ac ritus quàm hæreticam ipsam etiam cum certissimo capitis periculo declinasse, vt qui erant persuasi non posse hæresis notam subterfugere qui ad ritus & preces hæreticis peculiare conuenirent. Vt enim vetustissimum Machabæorum interitum omittam qui præclaram mortè occubuerunt nè nefarijs Antiochi conatibus in diuinæ legis labem paratis obtemperarent, si eorum quæ diuus Athanasius scribit de calamitatibus quas suâ ætate Ecclesia Christi sub Arianis perpessa est memoriam repetatis, videbitis quot non solum ex Episcopis, sed ex Laicis quoque hominibus ingentem malorum eladem sustinuerunt, accerbissimisque mortis generibus interierunt, nè in Ecclesijs hæreticorum sacris Mysterijs diuinisque ceremonijs adessent, quamuis eo tempore in his peragendis

vete-

veterem Ecclesiæ morem retinerent hæretici, nihilque de illo prorsus mutaf-
 sent. Cùm enim in Templis sacris Mysteriis interesse maximum sit fidei &
 Religionis indicium, sapienter existimarunt pij homines, facto se Schismati
 consentire, & hæresim illam approbare (à quo animo tantum abhorrebant)
 si vnà cum Hæreticis in eorum Templis ad sacra ab ipsis peracta audienda con-
 uenirent. Si qui vero periculorù atrocitate perterriti conueniebant, malè lem-
 per apud verè pios audiebant quamuis veram & incorruptã fidem animo illos
 retinere cognoscerent; Quanto igitur iustius iisdem viri Sanctitatis splendore
 clarissimi, si omnes Ecclesiasticos ritus Schismate nunc immerfos cernerent,
 nouum cultum (vt res ipsa præ sefert) in contemptum Catholicæ Ecclesiæ
 introductum, Conciones nimia blasphemiarum varietate confertas, omnia
 denique ad Catholicam vnitatem dilacerandam comparata animaduertent,
 eos impietatis dãmarent qui legis immanitatem formidantes ab hilce scclera-
 tissimis conuentibus non segregarent se & seiungerent, vt Dominus Filios Is-
 raël à Tabernaculis Core, Dathan, & Abiron separari præcepit, nè iisdem
 iniquitatibus inquinati, pariq; Schismate inuoluti simili vltione perirent. Qui-
 bus accedit quòd si vos qui tam diu forti & infracto animo sceleratos Hæreti-
 corum conuentus funditus repudiastis, nunc tandem timore consternati
 iniquæ legi obtemperantes aliquid de vestra pristina constantia animiq;ue
 firmitate remittatis, fieri non potest quin fidei & Religionis hostes gloriètur,
 atque de Catholica Ecclesia tanquam insigni quadam parta victoria trium-
 phent, & sua praua dogmata vestrà infirmitate apud alios stabiliant, atque
 ita qui Ecclesiæ Catholicæ communi omnium Matri insigni estis decori & or-
 namento, hac hæreticorum insolentiã opprobrio esse incipiatis. Quam hære-
 ticorum deliram insolentiam insanumq;ue triumphum diuini honoris inflam-
 matus amor Christianæque Caritas ita semper abhoruit vt ad illa comprimenda
 nulla pericula declinauerit. Quo circa Sancti Patres, à quibus Christianæ Disci-
 plinæ leges discimus, vnà affirmant, quod tametsi sæpe quiuis veram fidem oc-
 cultare & dissimulare ritè possit (vt à Sanctis Martyribus factitatum legimus)
 si meritò tamen vereri quis possit ne ea fidei suppressio hanc Infidelium con-
 tra diuinum nomen insultationem, diuinæque gloriæ abiectionem pariat, mi-
 nimè quidem sine graui scelere, diuinique honoris prodicione poterit diutius de-
 litescere: Diuinæ enim gloriæ amor tam tenaciter debet Christianis animis
 hære & infigi, vt pro illa tuenda & amplificanda, cùm opus fuerit, se suaque
 omnia forti & constanti animo in discrimen offerant: Et id quidem est Deum
 toto corde, & vniuersis viribus diligere, illumque totis visceribus complecti:
 Ingrati enim animi est illius honorem negligere aut quouis terrore aspernari,
 qui seipsum turpissimæ morti tradidit vt homines à peccatorum dedecore
 vindicaret, & in gloriam Filiorum Dei adscisceret.

Deinde animaduertite quale quantumque scandalum possitis concitare, inter
 eos qui eodem in regno degentes nondum in illis fidei lux planè oppressa est,
 qui etiamsi ex pusillanimitate non ausint nefariæ legi repugnare, vestram tamen

1580. constantiam non poterunt non demerari illaque quo magis splendescet magis incitari; quam si vos viderint abijcere, iure poterunt existimare nunc tandem illam haresim vobis placuisse cuius ritibus fauere præ vobis fertis, non obscureque indicatis: & quo magis ceteris generis nobilitate & splendore præitis eo vestrum exemplum erit perniciosius, vererique debetis nè qui semper præclarum Religionis & pietatis exemplar existitis, nunc tandem impietatem in pusillorum animos infundatis, neue illa fidei & pietatis scintilla quæ in illorum lucet mentibus vestrà simulatione extinguatur. Nam cum summam Christianæ Disciplinæ diuus Paulus in proximorum officiosa dilectione collocauerit, semper Antiqui Patres existimarunt nunquam Christiano homini licere fidem obtegere quando aut fratrum impendet ruina, aut si illa aperiatur, pateatque, fidei eorundem fratrum augmentum firmitudoque speratur Cuius nobis præclarum exemplum prodidit illustris Martyr Sebastianus, qui fidem quam occultauerat vt Christianorum rebus afflictis prospiceret (erat enim Casari valde carus) patefecit, vt Martyrum quos ad necem duci cernebat constantiam fidemque firmaret, atque ita eadem caritas, quam fidem intra pectoris angustias concluderat, edidit & promulgauit. Officiosa etenim caritas, cum non querat quæ sua sunt, se ad omnium necessitates accommodat, & tum maxime suis rationibus consulit cum alienas proprijs præfert; vt superseedamus reliquis fidelibus in exteris Prouincijs degentibus, quibus tamen res omnes in ipso regno gestæ notæ sunt & exploratæ. His enim cum intuentur vos tot laboribus exagitados, tot vitæ periculis expositos, bonorum perenni quadam iacturâ, statuisse tamen omnem cruciatum perferre potius quam fidei depositum vobis à Christo creditum cum rerum omnium affluentia deserere ac perdere, estis singulare quoddam virtutis documentum, atque ad præclara facinora libenter subeunda incitamentum: Neque enim non possunt vestram felicitatem suspicere & prædicare, qui persecutionum propter iustitiam perpeffione vobis ad regnum Cælorum viam munitis, atque vt illam perpetuo conferuetis à D.O.M. perennibus deprecationibus contendunt: Fieri autem nequit quin tanto maius scandalum apud illos excitetis quanto præstantius virtutis specimen hætenus præbuisstis; Quæ quantum cum Christiana Disciplina & caritate pugnent nemo non videt. Hæc verò quanquã sint satis firma argumenta ad vos ab eiusmodi Conuentibus arcendos, etsi tamen illa non extarent, vel hoc vnum sufficeret ad vestram de hac re sententiam confirmandam, quod omnium ætatum experientia, & Sanctorum Patrum admonitionibus, atque certe ipsius naturæ impulsu didicimus, nostrâ comparatum esse vt humanus animus flexibilis, inconstans, & commutabilis facile ab ijs quæ frequentat capiatur & demulceatur, atque quæ principio perhorruerat, paulatim & sensim sese in eorum animos insinuent, atque incipiant nimia consuetudine placere quæ maximopere antea displicuerant, non lecus atque modicum fermentum ingentem massam corrumpit: Quare Christus Iesus, humani generis Doctor & Redemptor à fermëto Pharisæorum cauere Discipulis præcepit. Quamuis igitur nunc constanti sitis animo, & à celeratis conuen-

tibus

tibus ritibusque alienato, fieri tamen non potest (nisi humanitarè exuatis) ut ad illos sine ingenti periculo ventitetis. Id quod in frequentanda hæreticorum Doctrina multo magis cernitur, quæ velut contagium serpit & grassatur, atque animos audientium nihil minus sæpe cogitantes prauis opinionibus imbuunt & inficit: Id verò non metuere insignis est improbitatis aut insolentiae argumentum. Quocirca Diuus Paulus tanto studio prauis colloquiis cunctis fidelibus interdixit, ut quæ ad bonos mores corrumpendos plurimum valent: Vnde extat prouerbium, Qui se in apertum periculum conijcit, peribit in illo. Tametsi enim tali periculo minimè lædatur, criminis tamen reus est quia se in illud temere præcipitavit, & sola temeritate diuinam læsit Maiestatem. Si qui verò tantâ fuerint doctrinâ, constantiâ, et egregiis animi dotibus præditi, ut intelligant se nullis prauis opinionibus infici posse aut contaminari, habeant tamen, reliquos ex stimaturos sibi ea omnia licere quæ illorum documento didicerint, atque ita fratres suo exemplo perdent, quos eo magis seruare oportuit quo pluribus & præstantioribus sunt à Deo beneficijs cumulati.

Iam verò perpendite quales tandem filij vestri sinteualuri, si vestro exemplo illorum tener animus tam sceleratis ritibus, & tam nefariis præceptis institutisque assuefiat: neque domestica disciplina tantum valere poterit ad illorum mentes pietate & Religione imbuendos, quantum publica & externa ad illos inexpiabili scelere peruertendos: ferè enim fit ut zizania triticum premant.

X. His & non paucis alijs rationibus commoti (quas longum esset & non necessarium commemorare) iudicarunt Patres & Theologi animarum vestrarum saluti expedire patria potius cedere, aut quauis miseræ afflictæque fortunæ tela forti & infracto animo sustinere quàm iniquissimis legibus cum fidei & Religionis dedecore vlla ratione parere. Etsi enim diuina lex sacris literis consignata & explicata Ciuiles leges sanctè augusteque sequi & colere, Principumque quorumuis autoritatem habere sacrosanctam doceat, omnibus tamen humanis legibus diuinas, atque ad eò Dei nutum & arbitrium esse præferenda, magistrâ ac duce Naturâ, & eadem diuina lege discimus: Cæsari enim reddere præcepit Christus quæ sunt illius, Deo verò in primis quæ illi maximè sunt debita. Quin etiam diuus Petrus, qui tam multis persuadet perpetuam atque constantem esse Dei voluntatem ut Regibus pareamus, dominique subiti simus non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis & prauis, cum tamen de diuino agitur honore, obtemperandum esse Deo magis quam hominibus apertè & constanter coram vniuerso senatu clamat atque testatur. Quocirca, fratres dilectissimi, facite ut ita alijs omnibus in rebus, quæ cum diuina voluntate non pugnant, Principum vestrorum legibus obtemperetis, illorumque auctoritatem tueamini, ut intelligant vos hac vna in re, non tam illorum instituta contemnere, quam diuina humanis, ut par est, anteferre. Quod si ad vestram constantiam tuendam & amplificandam persuasionibus & exemplis egere arbitramur, domestica quidem tot & tam præclara, non

1580.

modò maiorum vestrorum monumenta, sed æqualium atque amicorum memoria suppeditant, vt in externis inculcandis frustra laboraremus. Vbi enim terrarum fidem acerbè infectatam vehementerque exagitata, constantius, neruosius, acrius, maiorique animo Religiosi & pij homines defenderunt & tutati sunt, quam in Angliâ? Atque ita cum hoc vestrum regnum, fidem oppugnata, sæpius laceratamq; acerbè in illo fuisse, habeat cum multis commune, singulari tamen constantiâ & firmitudine esse propugnata, est cum paucis admodum coniunctum & copulatum; neque tantam potuit ex oppugnationibus contrahere ignominiam, quantam ex præclarissimis propugnationibus gloriam & ornamenta. Quare ex vestris Maioribus vobis non deerunt fidei ac pietatis erga Deum constantiæque exempla, neque apud diuinam clementiam in Cælis patrocinia. Si enim in eadem Prouincia, in iisdem urbibus laribusque, atque sub iisdem prorsus tectis simili fuerunt arumnarum genere exagitati, non dubium est quin causam vestram magno cum animi ardore & caritate apud diuinam bonitatem agant, ab illaq; vobis summa & egregia beneficia impetrent, si & illis & vobis deesse nolueritis. Neque possumus nobis vlla ratione persuadere quòd ab ijs quorum rebus gloriolæ gestis merito gloriamini, degeneretis, aut illam quam in illis fidei constantiam commendatis, vlla vi metuere abijctatis. Quod si propria coniunctioraque exempla mouent, eorum quidem quæ pro vera & incorrupta fide seruanda & amplificanda vos ipsi hæcenus sustinuisistis recordatio, vos maximè in officio continere debet, cum sint eiusmodi, vt in piorum hominum oculis, auribus atque sermone, summo cum omnium applausu & gratulatione versentur; neque etenim est hominis sani, tot laborum certum & amplissimum præmium inanis atque incertæ quietis spe eludere. Quocirca iisdem verbis quibus diuus Paulus Hebræos vario malorum concursu iactatos, vos poterimus hortari. *Rememoramini autem, (inquit) pristinos dies in quibus illuminati magnum certamen sustinuisistis passionum, & in altero quidem, opprobriis & tribulationibus spectaculum facti, in altero autem socij taliter conuersantium effecti. Nam & vincis compassi estis, & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis; Cognoscentes vos habere meliorem & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem Patientia enim vobis necessaria est, vt voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem;* Neque dubitetis eadem quâ diuus Paulus spe suorum, vestras mentes erigere *Abhuc enim (inquit) modicum, aliquantulum, qui venturus est veniet, & non tardabit;* Nam si omnium qui in his Prouincijs piam & verè Christianam mentem diuinâ misericordiâ conseruant fides in media errorum caligine sole illustrior & clarior extiterit; si magno & erecto animo nefarijs legibus repugnauerint, & ad omnia subeunda pericula firmum & excelsum animum retinuerint, sperandum est quod ij qui apud vos rerum potiuntur, legis feueritatem remittentes, vobis & Templâ restituant, & verè Catholicos Religiososque ritus permittant: ad quam omnem expectationem aditum viamq; occludetis si eorum impijs conatibus pareatis: Cum enim Christi

Ecclesia

Ecclesia nunquam infectissimis hostibus caruerit, semper tamen euaſit illuſtrior, 1580.
 glorioſiorque emerſit, non viribus repugnando, ſed ſuſtinendo; fuitque per-
 enne Chriſti potentia argumentum quod Martyrum tolerantia fuerit ſemper
 Tyrannorum vis & potentia compreſſa & collifa. Nam cum hæc mala omnia
 non caſu & fortuna, ſed diuino conſilio & voluntate eueniant, fieri non poteſt
 quin aliquando ſuorum miſereatur Deus, & illorum rebus proſpiciat qui nulli
 niſi ipſi placere ſtudent, ipſiſque ſolius honorem curant & carum habent.
 Quamdiu verò hæc diuinæ bonitatis & miſericordiæ lux non aſſulget, certiffi-
 mus laborum veſtrorum fructus vos debet conſolari: Hi enim eſtis qui (vt ait,
 Petrus Apoſtolorum princeps) *in virtute Dei cuſtodimini per fidem in ſalu-
 tem paratam reuelari in tempore nouiſſimo, in quo exultatis, modicum nunc
 oportet contriſtari in varijs tentationibus, vt probatio veſtræ fidei multo
 pretioſior auro quod per ignem probatur, inueniatur in laudem & gloriam, &
 honorem, in reuelatione Ieſu Chriſti, quem cum non videritis diligitis, in quem
 nunc quoque non videntes creditis, credentes autẽ exultatis lætitia in narrabi-
 li & gloriſicata, reportantes finem fidei veſtræ ſalutem animarum veſtrarum.*
 Cum igitur laborum veſtrorum remuneratio non ſit ſub opinione dubia, ſed
 certa & explorata, omne gaudium exiſtimate cum in tentationes varias incide-
 ricis, ſcientes quod probatio fidei veſtræ patientiam operatur, patientia autem
 opus perfectum habet, vt ſeis perfecti & integri in nullo deficientes. Quam
 tamen conſtantiam & firmitudinem vt Deus vobis perpetuo conferuet, alliduis
 deprecationibus, gemitibus & eiulatibus à diuina clementia depoſcite, hæc enim
 ſunt arma cæleſtia nobis à Deo donata, quæ ſtare & perſeuerare fortiter, & ani-
 moſe faciunt; hæc ſunt diuinæ munitiones & tela ſpiritualia quæ ab incurſioni-
 bus & impetu demonum muniunt & tandem ad filiorum Dei perenne con-
 ſortium ducunt. Ita Patres eo tempore, anno videlicet ſexageſimo ſecundo, cenſuere.
 X I. Quadruplatorum ſeu delatorum nequiſſimum genus eſt, quorum
 omne ſtudium dies nocteſque notorum per urbem Catholicorum aedẽ obſer-
 uare, quas ſi quem ſecundo tertioſue frequentare, vel ſi eodem plures tẽderẽ
 conſpexerint, illico fores obſident, aut vocatis etiam in ſubſidium vicinis per-
 rumpunt vt hominem comprehendant, prehenum ſiſtant Iudici, minimum
 inter reſpondendum tergiuerſantem conſeſſum ſuſpoſitum de Sacerdotio ducant,
 aut multã pecuniã, aut diuturno carcere, aut deniq; morte mulctandum. Horum
 eo tẽpore nequiſſimus Sledus, dum in plures horas diſceptando conſeſſus, quem
 dixi, trahitur, & alij poſt alios Sacerdotes comitant, *Henricum Ortonum* de via
 ſiſtit, tum *Robertum Ilonſonum* notat eãdem ad flumen properantẽ vt tranſi-
 mittat; hunc ſuſpenſo gradu inſequitur, adſeſto in facinus vici illius qui ripæ ad-
 iacet præfecto; monet vt quam in domum excendat *Robertus* in eam inuollet,
 prædæ ſecurus: Is ſeu lucri auidus, ſeu quoniam in alteram ſipam, in qua con-
 federant Patres, nullum erat eiũs, ſeu eludendi officioſi delatoris cauſã, con-
 ſeſſentem *Robertum* iniecta manu trahit; clamarũ totã vicinã (vti aſſolet)
Papilla Sacerdos: & is quidem in fide conſtantiam, glorioſa dein de morte
 coronauit,

1580.

coronauit, erat enim Domino Talbotto à sacris: at tumultus in aduersam Tamis ripam delatus aduertit consultantes periculi, maturauitque discessum.

Animaduertat *Personius*, in eâ quam ad interiora Regni susceperat profectioe maiori cum libertate atq; spe fructus operam collocari posse regiones singulas peragrando, quàm si vnus vrbs, quamquâ frequentissimâ, erudiendo populo incumberetur. Tum quia non Catholici tantum, sed pleriq; nobiliores, (etsi forensium negotiorum necessitate quater in anno sat multi Londinum commigrent) vt plurimû ruri habitant: Tum quoniam inter ciues & cõtentione alios legû studio deditos (quos duos ferè complectitur ciuitas, auiditate lucri oblectos) difficilior & minus gratus sermo inferitur de Religione, in qua non augendâ, sed perdendę propediem rei se ingerit cogitatio: Ac deniq; non tam frequentes habet rus obseruatores ædium; neq; vicinos tantâ insperatos malitiâ, vt non equius ferant Catholicorû nomen (à quibus plerumq; beneuolè habentur) quàm vbi quotidianâ calumniâ, fictis criminibus, immeritis supplicis in inuidiâ vocatur & nomen, & ipsa quam proficetur fides atq; disciplina. Distributis igitur inter se Prouincijs Londinû, tum hac, tum *Campiani* auocandi causâ, sub vesperâ à tergo relinquunt: decliui iam mense Iulio, per interualla deinde cum opportunû foret redituri. Quamuis verò apud congregatos Sacerdotes ea expoluissent mandata quæ ab *Euerardo* Generali acceperant, atque ad communem se fidei ac pietatis causam communibus armis promouendam venisse docuissent, nihil priuati animo gerentes nisi arctius ex voto vinculum atq; ex vinculo spẽ potentioris à Deo auxiliij; à cæteris vero regni negotiis se uero arceri præcepto; Quoniam tamen regionum Consiliorû administri nullum faciebât finem calumniandi quoscunq; propagandæ fidei conatus; & seditionis nomine infamandi tum cunctos qui è Seminarijs proficiscerentur Sacerdotes, tum eos præcipuè qui è Societate *Iesu* dicerentur, Hog(donio) (vbi de nocte constiterat) *Campianus* scripto digere omnẽ huius itineris rationem, eamq; amicis tradit Regio concilio tum offerendâ cum res postularet. Ac primû proficitur se sacris ordinibus initiatum, Societati etiâ *Iesu* nomẽ dedisse, vt honorû diuitiarumq; spe deposita, sub Christi vexillo militaret: Venisse Roma in Angliam ex præpositi *Generalis* decreto, eâ animi alacritate quâ in aliam quâcumq; Orbis Regionem profecturus fuisset, si *Generali* vilum esset. Profectionis causâ ac finem esse fidei Catholicæ conseruationẽ, propagationemq; per ea quę vniuersis vbiq; Sacerdotibus & cõmunia sunt & cunctis nota Sacramentorum prædicationisq; ministeria: Aliorum negotiorum procurationẽ ab instituto atq; ab animo suo alienâ esse, & Superiorum auctoritate seriò interdictam. Postulare itaq; vt omni tumultuum concitandorû suspicione amotâ, potestas fiat ea quæ ad fidei dogmata spectant explicandi coram serenissima Regina, atq; ijs qui suæ maiestati sunt à consilij; apud Academicos etiam, atq; legû peritos. Causæ enim viribus consilium non dubitare quin apertissimis firmissimiq; atq; ex vnicuiq; generi proprijs fontibus haustis rationibus euicturus sit, auctoritati legû, Patrû Theologorumq; sententijs, dignitati deniq; Regum atq; optimatum impudentissimè repugnare.

Epistola
Campiani
ad consilia
rios Re-
ginæ.

repugnate eam, quæ nuper inducta esset, credendi viuendique formam, isdem 1580.
 vero Catholicam euidentissimè comprobari; non vereri vnicum se cum do-
 ctissimo quoque super his committere, vel vnum cum omnibus congregi,
 non ingenij viribus aut eruditionis copiâ arrogantem, sed inuictæ veritatis
 firmissimis munimentis armatum. Si horum nihil concedatur, precibustam-
 en acturum quotidie apud communem Deum vt meliorem eis injicere
 velit mentem, neque à salute dilectissimæ Patriæ promouenda cessaturum do-
 nec quàm plurimarum animarum lucrum fecerit, aut laboribus ipse suis, vel
 gladius tormentisue oppugnantium conficiatur. Hanc mentem esse totius So-
 cietatis, hunc animum eorum qui in Seminarijs trans mare educantur; quo-
 rum vota conatusq; nullæ machinationes elidere, frangere nullâ vis poterit.

XII His datis, albescente die in diuersa proficiscuntur. *Personio* Nort-
 hamtoniæ, Glocestriæ, Herefordiensium, Derbiensium, atque adiacentium
 regionum populi excolendi obtigere; Is scilicet, cui regendæ huius missionis
 cura commissa erat, propius Londino vt abesset, commercij omnis negotio-
 rumque Emporio. *Campianus* cum *Rudolpho* in remotiora contendit, Septen-
 trionalibus operam impendit. *Personium* lequebatur *Georgius Gilberti* pe-
 regrinationis periculorumque socius non parcus sumptuum, & ad famulan-
 tum officia non raro se demittens, nobili loco natus, & erecti animi iuuenis.
 Primus *Personio* Catholicas Assertiones docenti manus dedit *Gardinerus*
 Hogsdonij celebris inquilinus; atque idem *Ioannis Foxij* lector olim dili-
 gentissimus, eius qui ex Waldensium, & Pauperum de Lugduno, & Hussita-
 rum, & Wicleffitarum, & anteriorum atque posteriorum hæreticorum ge-
 stis farraginem colligens, volumen ingens conflauit eorum qui inter hos ob-
 desertam atque profanatam Orthodoxam fidem à Catholico Magistratu in-
 commodi quidpiam passi sunt; opus integrum in mentes & dies distinctum,
 quò videlicet Indicem heterodoxorum Catholico Indici opponat, & indocto
 vel vltro cæcutienti populo suadeat, neque numero, neque constantiâ, neque
 confessione inferiores esse suæ sectæ homines; sæuitiâ verò (si dijs placet) Ca-
 tholicos esse superiores. Qui liber ex mandato Reginæ pari loco cum Biblijs
 Angliæ versis otianti festis diebus plebi legendus in singulis Templis exponi-
 tur, ferreâ, quam meretur, ligatus catenâ. At *Gardinerus* vt lucem ortho-
 dxæ fidei aspexit facillè vidit, neque consensum dici posse inter eos qui de nullo
 ferè conueniunt, præterquam quòd vnus capitis in Ecclesia vniuersa au-
 thoritatem auersantur; neque constantiam rectè appellari eam quæ perspi-
 cuâ falsitate nititur obstinationem: Quod autem de numero heterodoxo-
 rum, de successu temporum, de antiquitate narrant, meras fabulas esse
 atque nugas: Catholicos verò aduersus hæreticos non sæuire, sed tueti sep-
 ta; novos homines iniuriâ aggredientes arcere; vi irruentes vi repel-
 lere; prehenfos tenere, obstinatos plectere; plecti vero eos qui ipsius Christi
 voce lures & latrones pronunciantur, quoniam aliunde ascendunt, cu-
 jus crudelitatis esse poterit? præsertim cum non plectantur nisi qui te-
 fures

Quis pri-
 mus Personio
 dedec-
 rit manus.

Foxij Cæ-
 lendarium
 quale.

1580.

Plures re-
ducuntur.

fures & latrones perpetuò esse velle profitentur: Peruicaciam igitur hæreticis cognatam firmitate atque constantiâ non commutauit solum *Gardinerus*, sed fortiter multa sustinuit pro tuenda fide. Ex hoc vero plura didicisse potuit *Personius* vtilia ad indicem illum mendacissimum (quod ab eo deinde factum est) confutandum. Gremio exinde Ecclesiæ redditi sunt, Baro *Comptonus*, *Thomas Tressamus*, *Guilielmus Catesbeyus* Equites Aurati; atque eius *Catesbeyi* Patruus; vir etiam Illustris Dominus *Dimocus*, & alij complures præcipuarum familiarum ductores. In quo *Cate. beyi* Patruo illud est animaduersione dignum, quod cum plures annos in aula, atque in omni, vè sit, morum l'centia triuisset, ductus vel curiositate, vel amicorum consilijs *Personium* voluerit conuenire. Hic de Deo deque salute sempiterna curanda instituit dicere: At ille, primùm, inquit, probandum est tibi Deum esse, tum cætera facillè concessero: *Personius* quæ in promptu erant argumenta profert, neque multum sibi profecisse vilis est; At superueniens deinde *Campianus* hominem tantâ rationum vi oppressit, vt Dei gratiâ superante, conuictum Ecclesiæ mox reddiderit; & (qui non longo interuallo consecutus est) sancto sine diem claudere extremum docuerit. *Dimoci* etiam soror, acris ingenij & animi excelsi fæmina, inter honorarias Reginæ numerabatur; Hæc hæreticorum deliramenta audiùs hauriendo eo dementiæ deducta erat, vt inferorum, quas dicimus, omnes pænas ad vniuscuiusque Conscientiæ aculeum referendas esse existimaret; ignis tormentum nullum esse, cruciamenti aliud genus omnino nullum. Suadente fratre, *Personium* admittit ad colloquium. Ab illo edocta veritatem, non solum Catholicam fidem amplexa est, sed non diuturno post tempore abdicatis omnibus in Gallias transmittens in Sacrarum Virginum Cænobio quod reliquum erat vitæ Sanctis Deo colligata votis exegit. Huiusmodi vero profanorum impiæ assertiones ansam dedere *Personio*, vt cum librum deinde ederet, quem inscripsit *Directorium Christianum*, primùm de Deo, quod esset, probandum susciperet, de quo in loco dicitur. Quam vero viuendi atque agendi rationem, & quo fructu operis vterque tenuerit, non alibi clarius quàm in literis *Campiani* ad Societatis Præpositum Generalem *Euerardum Mercurianum* legetur: Quæ literæ quamquam integræ habeantur inter eius opera, hic non inutiliter recitabuntur.

Epistola
Campiani
ad Mercurianum de
ratione viuendi in
Anglia.

XII. Postquam diuinâ fretus misericordiâ quintum iam mensem in his locis dego, Reuerende Pater, putavi faciendum vt qui status rerum sit, quique videatur futurus literis exponerem. Aues enim scire, sat scio, cum pro communi sollicitudine, tum pro tuo in me amore, quid agam, quid sperem, quid uè proficiam. Priora scripseram Audomaropoli; quæ deinceps consecuta sunt paucis accipe.

Dei consilio factum interpretor, vt cum dies ipsos quatuor ventos secundos expectauissem, quinto demum, qui festus *Ioanni Baptista* fuit diuo Tutelari meo cui causam iterque saepe commendaueram, vel per nauigare. Postridie summo mane Dorobernium appulimus homulus meus & ego. Ibi
minimum

minimum abfuit quin caperemur : Coram Pratore Ciuitatis iussi comparuimus. Ille multa coniecit nos esse qui eramus, hostes hæreticarum partium, amantes autæ fidei, dissimulasse nomina, Religionis causâ domo abfuisse, eius propagandæ studio redijisse : Vnum vigeat : *Alanum* esse me, quod quidem ego iureiurando, si opus esset, interposito me negaturû profitebar : Tandem decernit, idque crebriò repetit, cum certa custodia ad Regni proceres transmitti oportere. Neq; scio quis illi nouam mentem iniecerit, præter Deum, cui tacitus interea supplicabam, diuo *Ioanne* adhibito precatore, cuius auspicijs còperueneram. Repentè prodit senex, cui Deus benè fãvit, placet, inquit, vos dimitti, valete : Auclauimus. Hæc & his similia, quæ hic experior, cum apud me repetò, confirmor in sententia, conprehensum iri cum ea res ad maiorem Dei gloriam spectabit, non prius. Londinum attingi : Duxit me bonus Angelus nescientem in eandem domum, quæ Patrem antea *Robertum* exceperat : Accurrunt nobilissimi iuuenes, salutant, vestiunt, ornant, emittunt ex vîbe, Partem aliquam regionis obequito penè quotidie : Ingens omnino messis est. Sedens in equo meditor conciunculam, quam ingressus in domum per polio : deinde si qui me adeunt, colloquor, aut confitentes audio. Manè, peracto sacro, verba facio; aures afferunt sitientes : Sacramenta percipiunt frequentissimi : In his administrandis passim iuuamur à Sacerdotibus quos ubiq; reperimus. Ita fit vt & populo satisfiat, & hæc Prouincia minus laboriosa nobis reddatur. Presbyteri nostrates, ipsi doctrina & Sanctimoniam præstantes, tantam opinionem nostri ordinis excitarunt, vt venerationem quam nobis exhibent Catholici non nisi timidè cõmemorandam existimem : Quò magis videndum est vt subsidiarij, quibus nunc maximè indigemus, eiuimodi sint qui hæc omnia probè sustentent : Ante omnia Concionibus habendis exerceantur; diu euadere manus Hæreticorum non possumus; tot oculi, tot ora, tot hostiû insidiæ. Habitu dementissimo sum, quem sæpe cõmuto, item que nomina. Lego imple literas in quarum prima pagella scribitur, *Campianus* capti sèst. Hoc tam ita decantatum circumsonat aures meas quocunque venio, vt mihi timor imple timorem excusserit : *Anima mea in manibus meis semper* : hoc afferant meditatum, qui supplimenti gratiã mittentur. Verùm, quæ solatia in hoc negotio miscentur ea non solum formidinem pænæ, sed & pænas quasi bet infinita dulcedine compensant. Conscientia pura, robur inuictum, ardor incredibilis, opera insignis, numerus innumerabilis, summi, medij, infimi, omni ætate, & sexu. Hic inter ipsos hæreticos, si qui paulo æquiores, Proverbium inoleuit : Catholicos esse qui argentum reloluunt quod debent, adeoque si qui Catholici iniuriosius quempiam tractant, expostulatur eo nomine, quod à talibus minimè isthoc fieri conueniat. In summa; Hæresis pessimè audit apud omnes, nec vllum genus hominum vilius aut putidius est ipsorum ministris. Meritò indignamur in tam perditâ causa homines tam indoctos, tam sceleratos, tam disiectos, tam abiectos cultissimis ingenijs dominari.

1580.

Circumferuntur in nos Edieta minacia: Cautione, & bonorum precibus & quod caput est, diuino munere, incolumes bonam Insulæ partem peruasimus. Plerosque video oblitos sui de nobis esse sollicitos. Quidam ijs diebus acciderat quod non speraram, Dei voluntate. Posueram in scripto articulatè causas & postulata quædam æquissima. Fallus me Presbyterum Societatis hoc animo venisse vt amplificarem fidem Catholicam, docerem Evangelium, administrarem Sacramenta; petebam à Regina & Regni Principibus audientiam, & aduersarios ad certamen prouocabam: decreueram penes me vnum exemplar tenere, vt mecum ad Iudices raperetur: Alterum amico commiseram, vt si me meumque prenderent, illud continuo spargeretur: Amicus non celauit; edidit, teritur, aduersarij insaniunt: Pro suggestu respondent, se quidem cupere; Reginam nolle rebus iam constitutis amplius disputari: Nos lacerant maledictis, leditiosos, hypocritas, etiam hæreticos appellant, quod maxime ridetur: Mirificè nobis hoc erratum profuit: si iubemur fide publica, dabimus non in Curiam; sed nihil minus cogitant.

Omnes custodiæ nostræ refertæ sunt Catholicis, nouæ parantur. Nunc demum apertè pronunciant satius esse paucos internecioni dedere proditores, quàm tot animas prodere. De suis Martyribus iam tacent; superamus etiam causâ, numero, dignitate, opinione omnium: Afferimus pro aliquot Apostatis aut latoribus exultis, Episcopos, Regulos, Equites, Antiquissimam Nobilitatem, spectacula doctrinæ, probitatis, prudentiæ, lectissimam Iuuentutem, Matronas illustres, reliquos fortunæ mediocris planè extra numerum, omnes aut semel aut quotidie consumptos: Dum hæc scribo immaniissima læuit persecutio: Mæsta domus; nam aut mortem suorum prædicant, aut latebras, aut vincula, aut rapinam bonorum; tamen pergunt animosè. Etiam nunc pluri mi restituuntur Ecclesiæ; nouitij milites dant nomina; veterani sanguinem profundunt. Hoc sacro cruore ijsque hostijs promerebitur Deus, & sine dubio breui vincemus. Vides ergo Reuerende Pater, quantopere vestris sacrificiis & precibus, & cælesti auxilio egeamus. Erunt in Anglia qui curent salutem suam, erunt qui prouehant alienam; Irascatur homo, læuiat dæmon. Tamdiu hæc Ecclesia consistet, dum Pastores ouibus non deerunt: Impedior præsentissimi tumore periculi nè plura hoc tempore. *Exurgat Deus & dissipentur inimici eius.*

XIV. Celebris autem fuit in Septentrione *Campiani* memoria ad nostram vlque ætatem: tenebantur etiam tunc recordatione Conciones in salutationem Angelicam, de decem leprosis, de Rege peregrè proficiscente, de extremo Iudicio, & plures aliæ: ad has tanta auiditate currebatur, vt non obscuræ familiæ viri quamplurimi noctes integras in vicinis horreis ducerent, quò interesse possent opportunè; Capiebantur non eloquentiâ, aut pronuntiatio ne, (quæ erant in illo vtraque admiranda) quantum ardore dicendi, & occultâ quadam sermonis vi, quæ non aliunde quàm à Spiritu Sancto proficisci existimabatur. Concionabatur verò quotidie, nisi cum ad scribendum à concursan-

Campiani
celebris
memoria.

curfantium tumultu se aliquantisper abstraxit. Scribendi necessitatem imposuit
 Amicorum festinatio in vulgandis literis ad Senatum Regium exaratis: Tantam
 enim vnus hominis fiduciam, quanta ijs literis significabatur, stultam audaciam
 & superbam temeritatem interpretabantur ij qui sibi de doctrina & scientia plus
 abblandiabantur quam sustentare potuissent. Quibus reipublicæ quies, aut verius
 hæresis confirmandæ, retinendæque morum licentiæ amor erat, hi commouen-
 di ad tumultum populi, ac perturbandarum rerum studio conscriptas asser-
 bant. Cathedræ vbique *Campiani* impudentiam, Ieluitatum in quantalibet
 mentis aperta significatione occultas fraudes personabant, & *Papæ* haud dubiè,
 principibusque externis inuadendo armis regno his sterni viam clamitabant.
 Hanmerus & Charcus calamum etiam stringunt, eduntque libellos, non argu-
 mentis, sed calumnijs fetos; Authorem, originem, doctrinam Societatis dicte-
 rijs onerant, omnia præter eum qui petebatur congressum concrepant. *Campia-
 nus* neglectis calumnijs (quoniam ad Regni, & Academiæ Principes ei ser-
 mo fuerat non ad vnum aliquem, aut duos de triuo ministellos) nè in ventos
 verba dedisset, aut sede nihilo iactasse celeretur, in breue commentarium digerit
 rationes quibus ea quam conceperat fiducia nititur. Eæ omnino decem sunt
 ad Academicos inscriptæ, quibus præcipua Orthodoxæ fidei firmamenta ele-
 ganti, succinctâ, neruosâ, graui dictione complectens, & doctrinam Ecclesiæ
 Catholicæ plurimum illustrat, & quàm nihil firmi, nihil solidi, nihil veri no-
 uorum dogmatum sententiæ habeant luculenter demonstrat: Ducto argumen-
 to à Majestate sacrorum bibliorum ab heterodoxis fædissimè violata. A sacra-
 rum literarum sententiâ, vel solâ, vel collatis inter se locis, & cum antiquitate
 comparata, atque pro nobis pronunciante. A naturâ Ecclesiæ, quam illi di-
 motam à sensibus, secretis obtutibus hominum per paucorum subijciunt, sa-
 cræ literæ vbique diffusam atque spectabilem deprædicant. Ab Oecume-
 nicis Consilijs, quæ omnia nostra sunt, primum, vltimum, media. A Pa-
 tribus, qui noua hæc somnia tantâ consensione infectantur, vt nullus qui
 pariter eos legat, ijsque credat, hæreticarum partium esse possit. A firmamentis
 Patrum, atque omni illo apparatu biblico quo celeberrimi auctores procedunt
 armati, & frequentes quidem ab auctoritate maiorum, ab Ecclesiæ praxi, &
 Apostolicis Traditionibus argumentantur; omnium tamen maximè atque libe-
 tissimè sanctarum literarum testimonia densa conglobant, hæc premunt, in
 his habitant. Ab veteri historia, quæ nostrorum laudes, progressus, vicissitu-
 dinem, hostes narrat. Ab hæreticorum paradoxis atque inuisis insulsiisque
 commentis. A perpetuis sophismatis atque inter argumentandum fallacijs,
 quas in Academia maluit quàm in triuo retexere: denique ab omni genere
 Testium, & ipso vniuersitatis theatro; quidquid enim est vsquam si peragre-
 mus, omnia Catholicæ fidei argumenta suppeditant: Cælam, Tartara, dil-
 iunctissimæ terræ: Ethnici, Turcæ, Principes Christiani; Academia florentis-
 sima, legum tabulæ, Cæsarum inauguratio, Regum inunctio, Equitum or-
 dines, ipsæque chlamydes; fenestræ, nummi, portæ, domusque Ciuiæ; res

1520.
Scribendi
occafio.

Fundamen-
ta Fidei de-
cem ratio-
nibus com-
prehensa.

1586. omnes & reculae nullam in orbe Religionem nisi nostram imis vnquam radicibus infedisse testantur.

Inter summas difficultates temporum, insidias priuatorum, Magistratuum minacia Edicta, commutata frequenter hospitia, regiones integras peragratas, scribitur, cuditur, vulgatur, laudatur, extollitur libellus verè aureus: Catholici triumphant, hæretici fremunt & obganniunt. *Veritas inter Lucifugas tenebriones quò clarius lucet, offendit magis; & rectè Campianus tormenta non scholas parari augurabatur.*

Personius XV. *Personius* neque industria in lucrands animis, neque scribendo posterior, edidit his mensibus Rationes cur non essent ad eunda hæreticorum sacra, ad firmandos Catholicorum animos aduersus atrocita quæ parabantur edicta & multas pecuniarias graues nisi reuerenter interessent. Tum datâ breui in Hanmerum & Charcum Censura vtrumque vehementer exagitaui; nam quoniam auctorem Societatis *Iesu Ignatium*, & doctrinam hominum eruditissimorum canino dente lacerarant, Principes hæreticorum huius temporis, Lutherus & Caluinus, quales fuerint discipulis, sumptis coloribus ex ipsorum commentarijs; & fædissimo in fide naufragio, constantiam, sacrilegæ votorum infractiõni, castitatem, sceleratæ in Deum diuosquæ doctrinæ, pietatem, execrando fini exitum sanctum *Ignatij* & Sociorum opponens, quam dissimili origine, progressu, fructu hæresis pietasquæ prodierit luce meridiana clarius ostendit. Exceptus Catholicorum plautu liber mole exiguus, veritate illustris, hæreticos in auctorem exacuit, quem vt prehenderent susque deque omnia commouerunt; euasit tamen Dei ope subdolorum laqueos, & plures auctorum dogmatumquæ fæditate pudefactos in Ecclesiam restituit. Quæ autem fuerint ea tempora, quis Catholicorum inter persequentium furores sensus pietatis, ipsum narrantem audire libet, in Epistola ad Patres Romæ habitantes quinto decimo calendis Decembris Anni octogesimi. "Scuitur toto regno in Catholicos acerbissimè; carceribus coercentur nobiles æque ac plebei, viri & mulieres, magni & parui: Bona diripiuntur; fama profcinditur; Proditores ac rebelles pro cõcione, pro Tribunalibus & in compitis audiunt omnes Orthodoxi. Tot illustres viri faminæquæ atque apud suos potentes detinentur, vt antiquis carceribus noui addendi fuerint, neque cessatur ab quotidie conquirendis: Vincit tamen numerus diligentiam insectantium: Intelligo ab vno mense in tabulas relata esse quinquaginta millia eorum qui sana hæreticorum adire reculant, inde vulgo dicti *Recusantes*; vnde colligas quanta sit vniuersim multitudo Catholicorum, cum tanta sit eorum copia qui palam vitam fortunæquæ suas libidini insequentium atque discrimini offerunt. Mirum est quanto iam ardore atq; constantia hæc noua sacra plerique detestantur, vt nè ad limen quidem comparere velint. Optatio fuit nuper Nobilibus quibusdam vt semel saltem in anno reuerenter adessent, vel factâ etiam protestatione non approbandorum sacrorum gratiã venisse, sed vt Reginae obediẽtes se præberent; conscientia tamen illibatam Religionem libertati quæ promitte-

Personius
scribit de
non ad-
eundis tem-
plis hære-
ticorum &
aduersus
Charcum.

Epistola
Personij
de re Ca-
tholica
Ao. 80.

Ribadene-
ral. 2. a. 2.

Recusan-
tes qui &
quam mul-
ti.

promittebatur prætulere. Recenti puerulo suaserant ut nouæ nuptæ ad templum progredienti honoris causâ anteiret; Inde ab æqualibus Schismaticis cum audiret, tantâ comploratione expiauit culpam, ut nullum admitteret consolatorem, donec post dies aliquot in me incidens, prouoluit ad gentem rogaret delicti veniam, sanctè promittens nullis in futurum tormentis adducendum se ut simili se pollueret scelere; atque infinita sunt huiusmodi quæ prætereo. Ea verò nostra est conditio ut licet Edictis publicis omnes à congressu nostro arceantur, in omnium tamen finis desiderio; quacunque incedimus cupidissimè excipimur: Complures itinera longinqua suscipiunt ut paucarum horarum sermone fruantur; tum se totos in nostra potestate futuros profitentur. Vbiq; ministrant necessaria; etiam rogant ut de suo in nos ipsos liberales simus: Sacerdotes habemus vbiq; consentientes; quid dico consentientes? obsequentes potius plurima cum amoris significatione, atque ut verbo absoluam, tanta est de Societate apud omnes exultatio, ut non parum sollicitos nos reddat uti eam præstemus; præteritum cum tam magno intervallo absumus ab ea quam in nobis venerantur perfectione, quò magis uestrarum egemus ope orationum.

Nuper dum alium inlequantur, calu incidunt in *Sherwinum*, præclarum is de fide testimonium præbuit coram Londinensi pseudo Antistite; onerarunt illum ferro copioso; fert magna cum lætitia, & quemadmodum ad me scribit, dum se pro Christo detineri videt vix tenet risum. Vexatores nostros plurimum cruciat quòd nullo crudelitatis genere vel vnum Catholicum ab instituto reuocare possunt, nè puellas quidem. Nobilis inter illas interrogata à Londinensi quidpiam de Pontifice, cum constanter respondisset quod res erat, iussa est ab immemore humanitatis viro duci ad carcerem in quo mœritrix puniuntur; Ibat vociferans (& hoc vno læta) quòd non pro crimine, sed pro fide & Conscientia duceretur. A prima luce in multam noctem, postquam ea quæ ad Dei cultum spectant peregero, postquæ duplicem quandoque vno die habitam concionem, distrahor continuis negotijs: Præcipua sunt, ut de Conscientiæ quæstionibus respondeam; ut Sacerdotes ad opportuna loca tranmittam; ut ad Ecclesiam redeuntes accipiam; ut scriptis literis in fide vacillantes corroborem; ut Eleemolynis Carcere detentos subleuem; quodidie enim sollicitor, & sollicito. Tam multa deniq; sunt quæ agenda superueniunt, ut animo desponderem nisi clarum esset è Dei gloria ista esse omnia quæcumq; agimus. Maiusque est solatium videre quanta lætitia nostrum vbiq; adgratulatur aduentum in has Prouincias, quàm potest aut animi aut corporis esse labor. Peto ut nos orationibus iuuetis quò tantam possimus sustinere omnium expectationem. Valet.) Neque abs re erit nostri hominis fidem, Sacerdotis sub idem tempus scribentis testimonio confirmare. Ita enim ad Rectorem Seminarij. "Negotium nostrum perbelle promouetur. Merces quas ferimus, etsi plures contemnunt atque etiam auersantur, sunt tamen qui coëmant; plurimi etiam qui admirentur.

L

Sheruini
constantia,

Nostrorum
occupatio-
nes.

De nostris
qui Sermo-
nes.

1580. tur : Omnis sermo per Angliam est de Patribus Societatis, quos hic Iesuitas vocant; finguntur de illis plures fabulæ quàm olim à Poëtis de suis monstris; De origine, de instituto, de ratione viuendi, de consuetudinibus & doctrina, de actionibus & propòsitis tam multa dicuntur, tamquæ male sibi cohærentia, vt cuius appareat inaniam caput esse deliramenta potius, quàm recta rei alicuius narratio. Hæc tamen publicè, hæc priuatim, hæc pro concione, hæc scriptis libris vulgantur. Caput est; venisse illos omnetque nos à Pontifice exploratores, Proditores, & publicæ quietis interturbatores, Calvinistæ aliqui scripserunt contra *Campianum*, & aduersus vniuersum ordinem Iesuitarum, vitam ipsam *Ignatij* Fundatoris perstringentes: Non tulere impunè: Intra decem dies prodijt responsio quæ perpetuum fronti ipsorum inscripsit ruborem: finem non facerem narrandi, si zelum ardoremque Catholicorum hic velim per singula depingere.)

XVI. Quò se magis Patrum Sacerdotumque intendebat industria ad fidem Orthodoxam inter hostium quotidianos incurfus tuendam, eò atrocior hæresis infurgebat in omnium ordinum Catholicos, ad constantiam subuertendam. Recentibus Regni Comitij ad diem decimum sextum Ianuarij indiëtis, sancitum est, vt quicumque decimum sextum ætatis annum expleset, nisi templa hæreticorum frequentaret, viginti lbras pecuniæ Anglicanæ, hoc est, octoginta aureos, in singulos menses Regiæ penderet; collectisque diebus qui in mensibus præter vnum Februarium omnibus viginti octo excedunt, numerarunt in anno menses tredecim; Tum lætæ Majestatis dicebatur reus, qui absolutionem ab hæresi vel à peccatis aut suauisset aut accepisset à Sacerdote Catholicè initiato: nimirum id omne auocationem ab debita Regiæ obedientia interpretabantur. Sacrosancto Missæ Sacrificio interfuisse culpa erat ducentis sexaginta sex aureis eluenda, & vnius anni custodiâ. Qui celebrasset in duplum mulctabatur. Quo in genere accidit nuper ridiculum quidpiam, atque ad Iudicium nostrorum in huiusmodi causis ingeriam perquam aptum: Cum secularis Sacerdos accusaretur de ordinibus lacris trans mare susceptis, neque id duodecim viris (quorum est de facto iudicare) satis probaretur, atque ea propter dixissent illi infontem: quia tamen obscurus Apostata iureiurando confirmabat audiuisse se eundem missam celebrantem ante annos triginta, absolutus Sacerdotij, damnatus eius quod nisi Sacerdos esset facere non posset (cum tantæ mulctæ soluendæ non esset) hospitium ei perpetuum carcer factus est. Sed quod rem nostram attinet propius; harum legum occasione dati sunt in custodiam sub hoc tempus Comes Southamptonius; Barones Pagettus, Comptonus, Vauxius; Equites Aurati, Thomas Tressamus, Guilielmus Catesbeyus, Ioannes Arundelius, Nicolaus Pointz; viri illustres & copiosi Rudolphus Sheldonus, Thomas Throckmortonus, & complures alii: atque inter cæteros Catholicarum partium præstantissimos cultores curatoresque, *Georgium*

Georgium Gilberti tenebriones nequissimi acerrimè sunt infectati, seu quod *No-*
bilis Iuuenis virtus inter suos eminebat altius, seu quod subodorati erant eum à
Personij latere vix discedere; missaque manu in omnes possessiones eius & fa-
 cultates, atque per fraudem interceptâ pecuniâ non exiguâ quam ex agris di-
 uenditis confecerat, cum nullo posset loco per inquisitores consistere, suavit
 ei *Personius* vt solum vertens in Gallias primùm tum in Italiam Romamque
 se conferret. Hic prauis à puero opinionibus imbutus, Romam pridem hone-
 stæ curiositatis gratiâ cum venisset, sermone consuetudineque *Personij* com-
 mutatâ sententiâ rectam Fidem, legesque sanctè in Patria viuendi complexus
 fuerat; atque in Angliam reuersus ætate iam maturus, suæ stirpis vnicus, &
 ampliarum possessionum hæres, ad nuptias animum adiecerat, cum forte
 sub id tempus quo tabulæ erant conficiendæ *Personij* in Insulam aduen-
 tus nunciatur. Igitur Matrimonij negotio posthabito conuolat ad *Per-*
sonium: cuius rursus familiaritate mutuisque de rebus diuinis colloquiis tam
 vehementer est accensus, vt desertis nuptiis castimoniam Deo non ita multò
 post promiserit perpetuò colendam. Inde rei Catholicæ promouendæ studio
 non *Personium* modò rebus omniibus ad cultum, ad habitationem, ad itinera
 atque ad sacra ministeria necessarijs liberaliter instruxit, sed earum rerum cu-
 ram erga *Campianum* & ceteros Socios sibi vni demandari summis precibus
 impetrauit, non magis ad promissa promptus, quam in facto munificus. Ad
 quod studium cum paris nobilitatis Iuuenes còplures exemplo & cohortatio-
 ne inflammasset, ipse *Personio* indiuiduus adhæsit; neque tamen ad Societa-
 tis tantum homines optimi Iuuenis beneficentia pertinuit, alios etiam Sacer-
 dotes & Catholicos præclarâ Cælestis fænoris spe complexa est; vsque dum
 hostium fidei assiduâ vexatione atque infectatione migrare compullus, ad
 Collegium Anglorum de vrbe se recepit. De quo iuuat audire illustre *Alani*,
 tum Rhemensis Præsidis, deinde Cardinalis testimonium, in quadam sua hoc tẽpo-
 re scripta Epistola, "Est apud me hoc tempore summus Patrum & Presbitero-
 rum in Anglia Patronus & Comes, Dominus *Georgius Gilbertus*, qui que ip-
 sorum causa passus est rapinam penè omnium bonorum & possessionum:
 Et quia hæretici ipsum personaliter persecuti sunt præ ceteris, cum eius opera
 conseruari & sustentari Patres Societatis ipsi scirent, concessit huc in Galliam
 Paris *Roberti* & aliorum consilio, vt se seruaret ad aliud tempus. Veniet Ro-
 mam volente Deo in autumno, atque de se disponet secundum consilium Re-
 uerendi Patris Generalis & Vestrum. In discessu reliquit Patri *Roberto* septem
 equos ad necessaria Sacerdotum & Patrum itinera & negotia obeunda, magnam-
 que impendit vim pecuniæ ad necessariarum rerum apparatus, nempe Charta,
 Præli, Characterum, atramenti, & similibus, ita magnæ res non possunt fie-
 ri nisi magnis subsidijs, oportetque esse homines pecuniarum summè contẽptores,
 pariterque diuites, qui talia opera insigniter promoueant." Hæc *Alanus*. Re-
 mam cum peruenisset, in Seminario non induit vestè ceteris communem vt
 liberiùs per urbem communibus vacaret negotijs quibus perquam erat utilis;

Georgii
Gilberti
elogium.

Alani de
Gilberto
opinio.
13. Iunij
1582.

1580. Vitam verò induit penitus Religiosam, leiuinijs, vigilijs, acriq̃ue corporis afflictatione, atque imprimis indefesso precandi studio compendiosam sibi ad Cælestem Patriam muniens viam. Quinque de die horas impendebat orationi, plures etiam cum egrediendum non esset ad negotia. Peragrabat frequenter cogitatione Cælestium varios ordines, & modo hunc modo illam ex Sanctis familiari alloquio salutans rogabat, quam is ratione, cuius uirtutis exercitatione ad tantam ascendisset gloriam; & quasi respondentem auscultans accendebat se ad huiusmodi studium: Exempli gratia: Tu Sancte *Stephane*, unde video te ornatum tot splendidorum lapidum coronâ? & respondet *Stephanus*; hi sunt lapides quos, cum à Iudæis obruerer, Christi mihi sanguis perpoliuit. Et tu *Bartholomæe*, vestis illa purpurea in quâ triumphas unde tibi parta est? Ex eo quod pellem exui libentissimè pro Christo meo. Et tu *Francisce*, quâ arte ad Thronum tam sublimem, tamquam diuitem peruenisti? hic est fructus paupertatis, quam omnibus mundi diuitijs delictisq̃ue prætulisti. Idque genus orationis commendabat Alumnis Seminarij, aptissimum ad laborum cum iucunditate tolerantiam incitamentum. De nocte vero adrepebat latenter ad Odæum, ut dulcissimo Christi *Iesu* consortio in venerabili, nullo interstrepente fruere. Contigitque ut in ea, quæ fuit illi extrema anno exacto infirmitate, dum ad commodiorem stationem illac esset vehendus, ab tam optata præsentia, nisi superueniente domus ministro qui pro potestate iuberet, non posset auelli. Tantâ vero obseruantia colebat superiores, ut ad nomen ipsum obedientiæ qualibet in morbi medicinis ingratiissima hauriret alacriter; quod cum quadam vice promptè fecisset, cui dam Patri familiariter, "Quanta, inquit, exulto latitiâ, mi Pater?" Rogatus quid id esset quod eum tam magno gaudio cumelasset, "Beatissima (inquit) Virgo propter istam obedientiam ostendit se mihi vultu ad serenitatem ac beneuolentiam composito, cum paulò antè seueriore aspectu me fuisset intuita, eo quod quadam in re nimium proprio iudicio adhæsissem." Solitusque erat dicere, duo esse quæ amorem in se reuerentiamque erga Societatem conciliarent, primum; quod hoc genus vitæ proximè exprimeret modum viuendi quem Christus cum esset in terris dignatus est amplecti: Alterum. Quod in obedientiæ virtute in primis Societas tota excelleret. Quanto vero teneretur Martyrij seu desiderio seu æstimatione tum declarauit cum ad adstantes præcipiti hoc & præmaturo tam præclari iuuenis morbo comotos, "Me, inquit, flere deceret magis qui sine sanguine eripior; vos quibus Martyrij spes magna superest quid ploratis?" dataque cum illi esset in manus Crux lignea quam ad acuendam pro Christo moriendi desiderium *Alexander Briantus* sibi ante martyrium formauerat, "O Lignum (inquit) ô funes, ô gladij, ô mors desideratissima! Cur ego miser dignus non eram vobis frui & sanguinem pro sanguine fundere? Quis mihi daret eo modo tractari quo hi Sancti Martyres? O amantissime colendissimeque *Campiane*, ô *Sherwine*! ô *Briante*! vestris precibus iuuate, ut peccatorum meorum consequar veniam quibus hac tam magnâ

Eius vitæ ratio in Seminario de vrbe.

Ex literis Agazzarij Rectoris ad Generalem

Obedientiæ Laus.

Martyrij desiderium

magnâ gratiâ exclusus hic otiosus morior. Quis dabit capiti meo aquam, & 1580.
 oculis meis fontem lachrymarum? &c.) Tum cum Christo Domino obtu-
 lisset suâ merita sanctissimæ passionis, Beatissimæ Virgini dulcissimum filium,
 dolores etiam quæ viuens passa, & gaudia quibus moriens cumulata decessit,
 Angelo Custodi & Patronis gratias & preces pro tutela, se totum in holocau-
 stum donans Deo, impetrata ab admodum Reuerendo Patre Generali voto-
 rum Societatis nuncupatione, & ad Sanctum Andream sepulturâ, vocem
 affectus interclusit ijs in verbis " Insuper ego peccator voueo tibi Deo meo
 coram Beatissima Matre Virgine *Maria*, & omnibus Sanctis, Paupertatem,
 Castitatem & obedientiam in Societate *Iesu*) Sanctissimaque *Iesu* & *Maria*
 nomina reiterans, oculis velut ad quietendum clausis animam sanctam Deo
 reddidit Creatori, pridie nonas Octobris, anno supra quingentesimū octoge-
 simo tertio. Tyronum Domui cum ducentas nostræ monetæ libras ex legato
 reliquisset, eam omnem pecuniam Pater Generalis voluit ad *Alanum*
 in Rhemensis Collegij vsus transmitti, affirmans suorum se etiam Col-
 legiorum impensâ, si liceret, tantam causam & tam magnâ dignam commi-
 seratione subleuaturum. Eius inter cetera benignitate (inquit Bombinus) An-
 glie Collegij templum illustribus Martyrum Anglorum tabulis vndequa-
 que vestitum hodieque visitur: Nimirum, hic sumptum fecerit; rei autem
 totius inuentio, propositio, ordo, ad Patrem *Guilielmum Good* refertur, qui
 id temporis eo in Collegio Confessarij munere fungebatur.

XV III. Inter Sacerdotes verò, (præter eum quem nominauimus *Sherwinum*,
 & quos alia dabitur occasio nominandi.) *Rishtonius* eiusque frater compre-
 hensi sunt cum aliquibus è Lancastria celebribus Catholicis, ad Rubræ Rolæ
 hospitium in veteri, vt vocant, Olborni colle. Quò cum *Personius* præpera-
 ret ad colloquium, oblitus repente plateæ domorumque positionem, ober-
 rans, *Walsinghamij* Satellites in hospicio operientes fefellit, atque aliò diuertens
 tum primùm didicit quò è periculo diuinitus fuisset ereptus cum inscius eua-
 sisset. Et erant ista quotidiana; de die, deque nocte, in ædibus quibuscunque,
 vbique insidiæ, vt modò se fæno condere, modò ante lucem migrare, modò
 suâ industriâ variè vt sibi consuleret necesse fuerit: repletisque Carceribus, no-
 uæ inquisitiones instituebantur corripendis Sacerdotibus, multo primùm
 ferro, tum exquisitissimis tormentis vexandis, denique aut morte aut exilio
 tollendis, vt mirum sit quâ fronte, & quo ore in Hispanos quæsitores debac-
 chentur ij, qui non vt antiqua iura tueantur, sed vt noua portenta in Eccle-
 siam, & in mores inuehant, omnemque Dei timorem à cogitatione homi-
 num, inani, quam fingunt, fiduciâ depellant, omnem seueriorem disciplinam
 eliminant, haud paulo acrius conuultur, quàm quæsitores Catholici in ir-
 rumpentes novos homines vsquam animaduertent. Quid enim si *Maria* he-
 resis manifestos vsitato in omni ætate ignis supplicio, obstinatos complures
 sustulit? An mitior *Ezabetha*, quæ nullius criminis reis inlueto primùm tor-
 mentorum genere excarnificatis (vt membro vix hæreat, membrum) tum de
 ligno

Mors Sancta.

c. 22. vitæ Campiani.

Pericula nostrorum in Anglia

Vel Leonis rubri nam sub disunctione ponitur in notis Perlonij

1580. ligno suspensis, viuentibus, spirantibusque rimata est ferro viscera? Idque eo solo nomine, quod Sacerdotes ritè (ipsiusmet iudicio) consecrati in Patriam reduces eam tuerentur fidem quam à maioribus acceptam, omnibus sæculis probatam, negare ipsa non poterat? At hi rebelles, scilicet, edictis, legibus inobedientes perierunt: At quibus legibus? quàm legitimis? quàm antiquis? Illi verò quo iure à perduellione liberi, qui omnium à Christo sæculorum iuribus moribusque proculcatis, nulli præterquam suo cerebro obedire decreuerunt? Denique incidit in manus perquirentium Prælum, quod ante menses aliquot *Personij* industriâ comparatum fuerat ad excudendos qui scribendi veniebant libros, cum omni instrumento & operis. *Campianus* diu tutus esse nõ potuit: cuius viri carcerem mortemque pro Christo obitam (etsi accurate à Bombino illa narrentur) paucis hic vt complectamur historiæ ratio postulat; & esse non potest legenti non gratum; præsertim cum quædam inferenda venient quæ Bombinum

Prælum de
tectum ca-
pitur.

Campianus effugere.

secundò
migrat
Londino.

XIX. Iam Comitata finem acceperant, iam liber *Campiani* decem Rationum feliciter ex prælo, antequam in reperiatur, emerferat, sparsusque per Academicorum manus cupidissimè terebatur; iam ad sua se quisque domum referebat, terminatis, quibus Londinum de more curritur, iudiciorum diebus. Et multa quidem in *Campianum* iactabantur ab Heterodoxis opprobria, quòd vnus omnes quot haberet Anglia doctos homines in disputationem de Religione prouocasset: De die verò, de paratis ad arguendum audiendumue viris, nullum vsquam apud omnes verbum, versis omnium ordinum cogitationibus ad interceptiendum, si quo modo possent, eum quem ratione superandum cum non sperarent vinculis coercerent. Vt itaque à periculo quàm longissimè amoueretur, indixerat ei *Personius* notum ab altero anno iter in partes Septentrionales primùm, vt quò longinquius Londino aberat, eò artes invidiorum ægrius ad perniciem operarentur, aut famam ipsam viri aliò auersam languerent: quanquam deinde Norfolkiam destinabatur. De itinere ex vicinia Oxoniensi, (vnde à *Personio* ineunte Augusto discesserat,) ad Yatai Lifordianas ædes diuertit. Isthic dum diebus aliquot moram trahit, textitur nescienti laqueus quem sola pro Christo gloriosa mors obita solueret.

Hæret li-
fordiæ
Ita notæ
Personij
ad Idus
Iulij.

Perfidi E-
liotti nequi-
tia.

Camdenus
Ao. 33. E-
lizabethæ.

Georgius Eliottus (hactenus Catholicus) scelerum conscientiam ad immane facinus incitatus, VValsinghamio qui erat Reginae ab Epistolis operam addidit complures Sacerdotes ab antiqua inter Catholicos commemoratione notissimos prodendos constringendosque: VValsinghamio nil gratius accidere potuit: erat enim Cambdeno teste, purioris Religionis (hoc est hæresis Calvinianæ) assertor acerrimus; quo nomine Guilielmi Cecilij, qui plurimum apud Regiam poterat, cæterorumque eius sectæ Aulicorum captabat gratiam Prima præda Eliotti fuit & velut futuræ insanæ pignus *Ioannes Pajnus*; quem quia negauerat raptam nuper ab Eliotto ex Domini Roperi ædibus Virginem posse se legitimo ei Matrimonio nisi loco & libertati restitutam coniungere, inopinantem oppressit, Iudicibusque (adfecto crimine quæsitæ ad eandem Regiam) tradidit immanif-

mè excar-

mè excarnificandum. Tum maioribus agitur furijs (vt qui proditoris no-
men notamque nullis iam temporibus eluendam contraxisset, & patrati præ-
terea in latrocinio homicidij suspicionem notis apud optimates officijs obru-
ere meditaretur) petit ab Walsinghamio literas regias quibus fiat potestas
quærendi vinciendiq; sacrificantes Papistas; Iesuitam haud dubiè aliquem pro-
pediem exhibituro. Walsinghamius qui non vires ingenij tantum, sed & rem
familiarem in huiusmodi peste alenda, incitanda, remuneranda triuisset, col-
laudato Regiæ seruiendi studio, cum spe immunitatis amplissimam ei facultatem
confestim obsignatis tabulis transcribit. Ille iuncto non minus rapaci
audaciq; veteratore, Londinum fugitans, nuperæ perfidiæ concium, per a-
gros velitat furibundus. Et siue à Walsinghamio (rerum occultarum indaga-
tore solertissimo) id in mandatis acceperat; siue secutum suas Rationes *Cam-*
pianum, & *Personium*, atque non procul Oxonio delitelcere somniarat; siue
quia Lifordia notum habebat hominem per quem violatæ fidei incium, tu-
to in familiam Catholicam irrepere posse confideret; Lifordiam non plus
milliariibus octo Oxonio disitam matutino tempore ingreditur, idibus sex-
tilibus (& erat is dies Dominicus à Pentecoste nonus) Coquum, è domo
Roperi (cui vnà famulati fuerant) huc translatum euocat; narrat iter quidem
se necessarium habere atque festinatum; hâc verò transisse, vt si quo modo
posset, debito diei festi obsequio, sacrosancto sacrificio Religiosè venerando
satis faceret. Coquus ægrè impetrato heræ consensu (herus enim Londini te-
nebatur in vinculis) felicem eo die Eliottum prædicat, qui non quemlibet,
sed *Campianum* esset dicentem auditurus. Is ad *Campiani* nomen lætitiâ
haud fictam prodens, sed causam callidè tegens, in interiora admisus, vniuer-
sæ eius diei ceremoniæ non indiligens pietatis simulator interfuit. Peractis sa-
cris maturat gradum; & quanquam premeret coquus nè abiret impransus,
suâ tamen, socij que, quem expectare iusserat, importunitate, omnem deti-
nentis industriam eludens, ad mediatum scelus adiutores vocaturus auolat.
Hera, quæ initio difficulter concesserat homini externo aditum, & aliud ex
alio voluebat metuendi argumentum, tantam nuperi hospitis festinationem
boni nullus euentus prælagam interpretans, quamquam vultus modestiâ tur-
batam mentem celabat, iussit è specula obseruari vias publicas, nè quis inopi-
natus casus inaduerentes opprimeret. Horæ non multæ abierant, accurrunt qui
nunciet vias ab confusa multitudine insideri, videriq; oculis, gestu, vestigijs
domum petere. Tum serò intellectum *quanti periculi mater sit festinata credu-*
litas, quâ damnare quidem promptum, malum vt auerras ne utiquâ procliuè.
Erant quos Regia auctoritate adesse è vicino iusserat Eliottus, Berchionensis Pro-
uinciæ cum Centurione milites. Antequam admitterentur, *Campianus* se po-
tissimum quæri præfatus, abire vt permittatur domo flagitat, Deo duce aut
quærentium diligentiam elufurus, aut suo periculo, si incideret, grati molestiâ
hominumque truculentorum immani importunitate familiam vniuersam
liberaturus. Sed frustra fuere preces vbi & viri reuerentia & sociorum sacer-
dotum

1581. dotum eandem cum illo aleam tentandi cupidô, spem acuebat amplioris per occultas domi latebras securitatis.

Catholico-
rum dome-
stica perfu-
gia.

XX. A primis afflictæ Religionis temporibus, quoniam carere Sacerdotum auxilio Catholici in summis ponebant malis, læuientum verò hostium furor neque noctem neque diem ab incurfionis metu liberum concedebat, quò suæ ipsorumque indemnitati aduersus quantamcunque insectantium diligentiam. quibus possent artibus, prouiderent, ingeniosa necessitas famulans pietati domestica latibus subitis euentibus opportuna singulis penè in adibus docuit fabrefieri. His inter parietum commissuras, aut tectorum vacuitates, aut scalarum obcurritates, cauearumque densitatem, ab fidis nocturnisque operis, vix quoquam domesticorum conscio, fabricatis, & sacra supellex conditur, & sacris operantium salus tuto plerumque committitur, dum in ampla domo quo quaue ad indagandum eatur acutissimus quisque inquisitor ignarus est. Hic igitur *Campianus*, cum duobus quos domi inuenerat Sacerdotibus, quoniam fugæ non patebat via, per fugium quarere coactus est. Admissis deum cum Eliotto militibus, susque deque curritur, pertentantur hinc inde parietes; conclauiam lustrantur; euoluntur lecti; si quid in tabulato malè coharens, si quid in tecto insolentius appareat discerpitur: anguli omnes, omnes ad occasum vsque solis meatus frustra peruestigantur. Tum fessis circumcurrendo militibus, fessus magis ductoris Eliotti truculentiam Centurio, damnare suam ipsiusmet diligentiam, quòd homini nouo ignotoque, quanquam literis Regijs munito, tam facilem se præbuisset; excusare apud dominam importunitatem, veniam facto rogare, imperare discessum. Eliottus contra, indulgentiam militum incusare, quorum seu locordia, seu incuriâ ij, quos ipse conspexisset oculis, manibus tetigisset, Papistici Sacerdotes sinerentur elabi: statutum sibi esse domum funditus euertere, quòd latentes ostendat, vel opprimat ruinâ: literas denuò recitare, adiurare Centurionem, minari, nisi noctem diei iungat inquirendo, Senatum Regium haud è re ipsius interpretaturum, cum fuerit totius peracti negotij series Londini exposita: sæpè nocturnum silentium prodere quod diei strepitus occultuit; sæpè lucernam soli prælucere: Quid multa? vicit furiosi hominis immanitas humanitatem Centurionis, & locum induciarum heræ abtulit atrocitas proditoris: redeunt ad excubias milites: Illa, quòd præsidij reliquum spes fecerat, lautè exceptos somni quàm vigiliarum amantiore reddidit; neque tamen voti compos, Deo secus disponente, fieri potuit. Noctem habuit indemnem: at matutino tempore, cum rursus Centurio cum suis pararet abire, Eliottus nouis agitated furijs huc illuc amentis instar decurrens, & modò hunc, modò illum parietem tundens, fortè in auersum incidit, & toto corporis nisu malleum fabrilem impingens, locum latebrarum aperuit, vbi tres Christi pugiles Dei voluntatem silentissimè præstolabantur: Oritur repentè clamor; mirantur omnes inopinatum insperatumque euentum, & pro suo quisque ingenio interpretantur. Re ad Berchensis Prouinciæ præsidem (in qua Lisfordia) delatâ, is per literas à Senatu regio admonitus captiuos Londinum idoneâ cum militum custodia

Campianus
Capitur.

custodiâ mittit. Eius Præsidis in primis humanitate, concursantiumque ad
 spectandum colloquendumque populorum varietate iucundum initio iter
 fuit: At ubi Colbricum peruenere (quindecim milliariibus Londino distan-
 ctum) nouis à Senatu mandatis iubetur uti vincētis omnes post tergū manibus,
 pedibusque sub equorum lateribus ligatis vehantur in vrbem; *Campiani* præter-
 ea pileo ligatur inscriptio *Edmundus Campianus, Iesuita Seditiosus*. Præulere
 v delicta cā pompâ Consiliarij Regij, non argumentis deinde sed tormentis
 esse de Religione dimicandum. Londinum (vrbs Tamēsi fluuio incumbens)
 lōgo tractu ad bis mille passus protenditur à via Berchienti ad arcē, in ceteriori
 ripa ad Orientem solem sitam: In eam arcem ducti tres vincēti per vrbs præ-
 cipuas plateas (cū alijs signis non possent) vultu ad hilaritatem factō animi
 æquitatem celsitudinemque, populo ad spectandum effuso, testati sunt. Inde
 in diuersas custodias diuiduntur.

XXI. *Campianum* Odoenus Hoptonus Arcis præfectus initio liberalita-
 ter habitum, sermonum promissionumque blandimentis à directo itinere in
 suam scētam rationemque vitæ auertere ad laborauit: Multa de Regina be-
 nignitate, multa de honorum præmijs quæ consequi posset, de rei familiaris
 amplitudine, deque ipsa sedis Archiepiscopalis obtinendæ spe, & operosè ia-
 ctabat, & spondebat magnificè. Tantamque vel in Aulicæ vi eloquentiæ fir-
 mitatem, vel in splendendorum argumentorum opibus fiduciam poluerat, ut
 cū apud suos victum iam prope esse *Campianum* familiari mendacio spar-
 sisset, omnes per vrbem perque Regnum conciones, non vnus hominis ina-
 ni spe, sed tanquam peracta re personarent, *Campianum* à suis ad alienos de-
 scuisse. At vanam fuisse hanc omnem fabulam non ita multo post perpeffa
 ab eo summa constantiâ grauissima tormenta demonstrarunt Tertio enim in
 equuleo stratus, manibus pedibusque in diuersa distractis, & corporis totius
 compage alternantium trochlearum vi luxatâ, non alio semortis genere ani-
 mam editurum existimauit, quàm hac neruorum artuumque immuni lacerati-
 one conuulsioneque, sustinentis debilitate magis quàm torquentium misera-
 tione quandoque intermissa: ut prodigij simile sit potuisse homines tam
 magnæ audaciæ reperiri, qui Regina ea de re queritanti, & tam inhumanam
 quæstionum crudelitatem tanquam honoris sui labem damnanti interdicien-
 ti que responderent, *Campianum* nequaquam tam grauius tortum, quin &
 ingredi confestim potuerit, & interrogationibus subscribere: Et suaderi id
 fortasse potuisset, nisi post dierum complurium cessationem, in oculis totius
 vrbs confluentis ad tribunalia, cū iudicium de capite diceretur, tam fractus
 afflictuque apparuisset, ut rē manu a quidem de more attollere quierit, nisi
 à vicino Sacerdote adiutus; qui osculo reuerenter salutatam suâ terexit firma-
 uitque. Atque tam vera illa torquentium misratio ipsi Regina visa est, quàm
 commentum aliud quod ei dem responsioni inseruerunt, nullam de religione,
 sed de vi omnem de quibus noxijs in Regnum Regni que Principem studijs quæstio-
 nem fuisse: neque enim illa vnquā putauit Sacerdotes huiusmodi tam immanis

Tentatur
 Campiani
 constantia
 primum
 promissa

Deinde tor-
 mentis.

Cambde-
 nus Ao 27.
 Elizabetha

Idem Ao
 24.

M

sceleris

1581. sceleris reos ut in Principis sui perniciem flagitiose conspirarent. Victa tamen Senatorum suorum frequentatis suggestionibus, concessit importunitati, quod prudentiæ fuisset negatura; occurrentibus istis è re publica esse ut è viuis hi homines tollerentur; nè videlicet plebs per horum in regno priuatum perque Catholicorum Principum publicum commercium, in religione quidpiam mutandum arbitraretur, ferretque grauius: Per id enim tempus *Alansonius*, Galliarum Regis frater, Elizabethæ nuptias ambiens in Anglia diuersabatur. Senatoribus igitur dum res permittitur, & hi ad tollendos è medio doctrina vitæque genere conspicuos viros causam Religionis & turpem & infirmam esse sapienter decernunt, fictis criminibus implicatisque interrogationibus ad tantum nefas muniendam sibi viam existimauere, quò *populo placerent* (ut ait ille) *quas fecissent fabulas.*

Dies disputationi dicitur iniquis conditionibus.

XXII. Nè vero *Campiano* iam in manibus versante abhorre à congressu viderentur docti illi omnes atque eruditi viri quos scriptis primùm literis tum decem rationibus in lucem editis ad certamen euocarat, diem disceptationi dicuntur, iis conditionibus que nemini præterquam causæ aut facultati suæ diffidenti decoræ, aut tolerabiles videri potuissent. Primùm enim in arenam non ante descendere statuerunt, quam inediâ debilitato corpore atque torsionibus prope confecto, futurum in aduersario plus doloris ad animum infringendum, quam virium ad disputandi contentionem arbitriati sunt. Tum quantâ potuerunt diligentiam cauerunt nè de decreto certamine quidquã ad aures *Campiani* locorumque dimanaret, quò imparatos, non à libris modò, sed ab omni cogitatione dimicandi aggredierentur: Iudices deinde Exceptoresque non alios quam suæ sectæ homines habuere. In ipso autem certamine cum auctorum testimonio probanda reiiciendaue essent ea quæ afferbantur in medium, vitiatos codices obtrudere. Eâ causâ noui Testamenti Græcum volumen intactum abiecit *Campianus*, Basilij vero locum integrum auditoribus copiosè explicauit, ostenditque non se Græci Sermonis (uti illi interpretabantur) incitiâ, priore exemplari abstinuisse, sed ab impuritate (à Beza fortasse corrupti) codicis abhoruisse: Lutheri autem opera, quæ prolata sunt, melioris farinae non fuisse pari felicitate monstrauit. *Ita error non nisi falsitate roboratur.* Toto triduo, ternis ante meridiem, totidem ad vesperam horis decertatum est, eâ Heterodoxorum gloriâ, quam altero congressus die occultatam potius quam pluribus accurrentibus testatam esse maluerit. Nam cum pridie Calendas Septembris in Templo intra arcem, loco amplo, frequenti auditorio confedisent, sequentibus diebus in Odoëni Hoptoni conclaue, raris auditoribus (plures enim arcebat locus) compressi sunt. Mutati etiam oppugnatores non modicam dedere parum fidentis animi suspensionem: Noëllus & Daijo, Fulkus & Godius successere, euentu non magis felici quam quem primi experti sunt. Quamuis enim pro eâ quam victi omnes sumunt libertate simulandi, in vulgus propediem sparsum fuerit, malè Catholicis propugnatoribus cessisse; quòd

Alij VVh. takerum addunt & Bealum.

quòd tamen nullum est apud eius temporis scriptores triumphus vestigium ^{1581.}
 atque communi consilio statutum esse dicitur Iesuitas in futurum disputati- ^{Ribadenci-}
 do numquam lacescendos, non adeptæ profecto sed perditæ victoriæ signum ^{ral. 2. c. 32.}
 non potest esse non luculentissimum. Neque enim *Cambdenus* in Elizabethæ,
 neque *Stous* in sua contractiori, vel *Hollinshedæ* prolixiore historia, nec deni-
 que post illos nouissimus *Spedus* quidquam de victoriæ meminere: Quan-
 quam de antiquiore, Anno primo Elizabethæ, inter Catholicos Doctores &
 Religionis (vt vocant) reformatæ homines constituta Collatione, sat copiosè ^{Ycep-}
Stou tuorum describat laudetque velitationem. Certè Philippus Comes de ^{l. 2. c. 43}
 Arondel (quem Angliæ atque deinde Hispaniarum Rex Philippus ex sa- ^{n. 2.}
 cro fonte susceperat anno eius sæculi quinquagesimo septimo) maturæ iam æ-
 tatis præstantisque ingenij vir, cum huic disceptationi interfuisset, facile vidit
 quòd rationum auctoritatumque momentis audientes ducerentur: & quan-
 quam Aulæ magis quam Religionis studiosus vix quidquam de Dei cultu aut
 animæ salute pluribus annis cogitasset, extulit inde fidei pietatisque semina,
 quæ vno alteroue post anno ad constantissimam Catholicæ veritatis Profes-
 sionem maturare.

XXIII. Inuictus itaque *Campiani* animus cum neque blanditijs emolli- ^{Iudicium}
 ri, neque tormentis frangi, neque disceptando prosterni potuisset, mentis æ- ^{fic de capi-}
 gritudinem atque probrum quod è triplici prælio victi retulere, non alio me- ^{te.}
 dicamine delendum, aut aliquâ saltem ex parte leniendum, quam eiusdem
 sanguine existimare. Quibus verò id machinis moliti sunt, eadem & Sena-
 tus in Catholicos odium, & Iudiciorum huiusmodi in causis iniquitatem, &
 reorum innocentiam tam perspicuam tamque testatam reddidere, vt an
 maius aliquid ad illorum opprobrium, horum autem ad gloriam illustran-
 dam afferri potuerit meritò dubitandum veniat. Dies nouembris vigesimus præ-
 stituitur quo die de summa rei decerneretur: In Aulam Westmonasteriensem
 conueniunt coram Iudice Christophoro Wraye Actores, testes, duodecim-
 viri; ducuntur & rei *Campianus* cum sex alijs Sacerdotibus dicturis de capi-
 te. Accusantur, Rhemis in Campiana Galliæ & Romæ de interficienda Re-
 gina conspirasse, de Religione etiam quam nunc profitetur Angliæ extirpan- ^{Accusatio-}
 da; deque evertendo Regno deliberasse, Principum externorum comparato ^{nis capita.}
 auxilio; eâ de causâ in Angliam transfretauisse vt quos possent ab Regine de-
 bita obedientiâ ad *Pontificis Romani* partes obsequiumque transferrent. Hæc
 cum in omnes dicerentur, pro se quisque elatâ de more dexterâ, negat quid-
 quam vnquam conspirationum in cogitationem venisse, multò minus de
 tollenda Regina, deue turbando Regni statu consilia agitalle. Testes innocen-
 tiæ nominatim *Campianus* Deum & Angelos, Cælum & terram vocat, atque
 tremendum illud Tribunal quod omnes verentur atque exhorrescunt. Quo
 id euentu testati sunt posterus videbitur: nunc quibus argumentis Accusatio-
 nem firmare aggressi sunt Procuratores Regij tres, Anderfonus, Poppanus,
 Egertonus, ostendendum erit; vt quàm nullo fundamento innoxius sanguis

1581. ab errore aut odio occupatis hominibus petatur (non in ista modò, sed in eiusmodi causis, omnibus) luce meridiana clarius demonstratur.

Accusationis firmamenta.
Ex Actis vvestm. nasteriensibus.

XXIV. Sex reperio criminum capita ad firmendam accusationem allata fuisse, in quibus *Campianum* in primis versatum, verbis sanè peracerbis vehementibusque asseuerarunt, eorum nullum certâ ratione confirmare, aut coniectura probabili vestire potuerunt. Primum crimen (eu conspirantis in Majestatem animi Indictum fuit, Colloquium ante decennium cum Cardinale Sanctæ Cecilie de *Bulla Pij* quinti Reginam excommunicantis, atque ab omni obsequio subditos absoluentis: Cuius congressus alia, videlicet, causâ esse non potuit, aliâ ratio, quam vt ea, quam ijs in literis Pontifex decreuerat, Regni atque Regine ruina opere perficeretur: quam deinde ruinam cum idem *Pontifex* armis Regis Hispaniæ & magni Ducis Hetruriæ adiutus meditaretur, tibi, *Campiane* quânam id ratione ignotum esset, qui cum Pragæ versare, Romam es vocatus, & confestim sumptu Pontificio huc remissus? Quâ mente aliâ quam vt Exercitui præcursor, Interpres Pontificis, & Catholicis tuis esset: rebellionis inflammator? sermo autem de via cum *Alano*, Hibernicarum turbarum laudatore, quò spectabat nisi ad similes domi cum huc transnauigauisses excitandas? Quas vt facilius testiusque incenderes, nomine fuisti & habitu diuersissimo, modò nobilis, modò militis, modò in lucrum intenti mercatoris: Quid Sacerdoti cum gladio? Quid Christi præconi (quem te vis) cum plumis & holosericis? Quid luci Euangelij cum ijs quas semper sectatus es tenebris? si te Patriæ caritas, si te boni quidpiam reduxisset in Angliam, non erat quod lateres; qui malè agunt ij tecum lucem oderunt ac fugiunt, non qui sancta & iusta meditantur. Nam vt ex tuis ad *Thomam Pondum* literis te arguam, non solum apud notos tuos Papistas perpetuas quasisti latebras, sed quæ ab eis arcana didicisti nunquam te enuntiatorum scripsisti, quantauis te vi aut equuleo, aut fune distenderent. Itane vero? Quenam hæ res tam arcana, vt vi nulla exprimi possint, præterquam illæ quas ijs omnibus notas esse permagni refert quibus Regni salus cordi esse debet? Cum enim de Religione nulla esset quæstio, quid tam arcanum esse debuit vt cum personam quâ de agebatur nominauisses, rem taceres? Quid quod in domibus quas tu frequentasti, scheda reperta sunt in quibus erat de iureiurando scriptum, quò Regine suprema potestas abiuratur, negatur obediencia. Hoc te iusurandû proposuisse quis dubitet? cum ad *Pontificis* auctoritatem stabilendam te missum fateare? Quid autem ad rebellionem promptius, aut ad subditorum alienandos animos fortius vel cogitari potest: neque est quod obijcias ab alio aliquo schedas has esse relictas: Nam quemadmodum in ea domo in quam diues & pauper ingressi sunt si reperiatur thesaurus, nulli dubium esse potest quin ab opulento potius quam ab inope derelictus sit; ita à te has schedas esse sparsas, qui Pontificis es Alumnus, præsumi omnino debet. Iurare autem in Regine supremam auctoritatem omnino non vis: Rogatusque quid esset in *Bulla Pij Quinti* nunc roboris? Teneatne excommunicatio? tergiversatus tacuisti: Tum

etiam

etiam praefectos examini comparasti Pharisaeis necem Christo machinantibus, cum interrogarent an censum liceret dare Caesari, an non? veritas angulos non quatit, nisi te conscientia reum pronuntiaret, profecto quid intus sentires silentio non texisses. Audisti Cradocum narantem interfuisse se, cum sermo esset de federe sancto inter Pontificem & Anglos Sacerdotes pro Religione in Angliam reuocanda; cui federi ducenti Sacerdotes nomen dedissent, ducendo autem exercitui electum esse Richardum Shellaeum, quem Angliae Priorem nominant; quanquam is cum Demosthene prius se venenum hausurum affirmabat quam in Patriam arma moueret. Attamen de federe constat; numerus Sacerdotum recensetur, in quibus te fuisse nemini obscurum esse potest. Audisti denique Eliottum sancte assuerantem (cum tibi in Yateano concionanti adstaret) dolore te quidem de sceleribus (atque de haeresi in primis) in Anglia dominantibus; sperare autem breui diem Catholicis optandum, haereticis formidandum: Quis ille dies esse potuit nisi qualem nobiles illi Septentrionales sperarent? Qui vt Religioni vestrae commodarent, nostram si possent euertent, arma sumptere in Regiam, quietem Regni funditus euersam cupiuere. Quae quies atque felicitas cum Dei benignitate tanta sit quanta nunquam alias fuisse memoratur, atque ea propter grati animi significationem oportuerit apud subditos omnes excitari, fuere tamen & *Feltoni* & *Storaei*, & quos recensui magni nominis complures alij, qui perdendo potius quam seruando Regno nomen sibi ac famam quaesiuere. Quos inter quis non arbitretur *Campianum* hunc esse numerandum? Cum enim neque nobiles illi, nisi Pontifice instigante, mouissent arma; neque *Feltonus* alia de causa quam vt Pontifici gratificaretur cruentam ad valuas Bullam fixisset; neque *Storaeus* se Hispano addixisset nisi vt eiusdem Pontificis atque Regis consilijs huic Regno perniciosus interesset, qui fieri potest vt *Campianus* eiusdem Pontificis Alumnus, ab eodem in hoc Regnum missus, per amplam ab eo munitus potestate, donatus pecuniâ, ab huiusmodi turbuletis cogitationibus immunis existime tur? Semper fuit Pontifex huic Coronae infensus, hostis Religionis, huius incrementi impatiens, illius inuidus tranquillitati, quem non lapidem moturum arbitramini vt vtrique & regno & Religioni officiat? Neque alium potuit suis magis vicinum votis mouere, quam eum quem in huiusmodi viris subornandis excogitauit. Nam Hispanos si misisset, latere non potuissent: si Gallos, erant suspecti, si Italos, vt subdolos malorum artifices reiecissemus: Domesticis est res tradita, domi nostrae natis, domi educatis, Academiâ nostrarum lacte nutritis, doctis linguae. Hi in nostram ipsorum perniciem armantur: quibus artibus? Occulte vt in Regnum irrepant, fectâ lub veste, fectâ lub nominis nuncupatione, vitâ ratione quam Professi sunt vt abditam habeant, vt vagentur incogniti; quo proposito vt populum auertant ab debita Principi obedientia; vt omnis conditionis homines *Papae* concilient; vt suam stabiliant, hoc est, Romanam fidem, disciplinam nostram si quo modo possint, reddant aut demonstrent instabilem. Quibus medijs? Missam scilicet celebrando, ministrando

1581. Sacramenta, confessiones excipiendo; Ita quidem, sed præcipuè laudando Septentrionalium Nobilium feruorem, *Storæi* atque *Feltoni* constantiam prædicando, *Sanderi* rationes in Hybernia extollendo. Atque vt verbo complectar, quam obsecro gratiam potest hoc regnum ab inimicissimo rebus nostris *Pontifice* vlllo vnquam tẽpore expectare? Quam fidem ab ijs qui huius se *Pontificis* obsequio totos deuouere? quam securitatẽ à transfugis qui omnem Patriæ caritatem fugiendo exuere? Quis denique eorum reditus sine periculo esse queat, quorum discessus esse non potuit sine magno scelere? Animũ obsecro aduertite ad has omnes circumstantias: comparate argumenta; nullum omnino est quod huiusmodi homines non arguat reos nefariæ perduellionis. Quæ cum ita sint, atque ratio postulet læsæ Majestatis crimini obnoxios secundum leges castigari, Serenissimæ Reginæ nomine obtestamur, vt secundum ea quæ dicta sunt vos duodecim viri pronuntietis, & Tu pro tua præstanti prudentia censeas, Ornatissime Iudex.

X XV. Hæc magna contentione dicta, vultu seuro, gestu ad austeritatem facto, cum astantes comouissent, tum *Campianum*, post fidem suam atque obseruantiam testatam erga Reginam, atque in Regnum vniuersum caritatem, à qua nullo vnquam tempore deuiasset, ad hanc sui defensionem detulere.

Campiani defensio. Leges nostræ, vt accepi, eã prudentiã atque cautione latæ sunt, vt nullius vitam coniecturis tolli, vel Oratoris cuiuslibet, actoris uel uehementis eloquentiæ obnoxiam esse velint. Res agi debet aut certã probatione, aut hominum integrorum indubitato testimonio. Quò igitur hæc omnis Procuratorum Regiorum acerbitas spectet non video. Quid enim si *Pontifex* Religioni, quam nunc profitetur Anglia, sit infensus? si Rex Hispaniæ, si magnus Dux Hetruriæ in Angliæ perniciem sunt quidpiam meditati; si Septentrionales Nobiles arma mouere inconsulto; si *Feltonus*, si *Storæus*, aut etiam *Sanderus*, & *Alanus* quidpiam peccauere in Majestatem? Suã stant illi aut cadunt Conscientiã: Egone ea propter aut quia cum illis Catholicus, aut etiam Sacerdos sim, audiam Proditor? non magis sanè quàm vt ouilis aut caulæ dicar expilator quòd ouilla delector, habuerim uel parentes aut etiam socios furti quondam suspectos. Sunt ista ad inuidiam odiumque conflandum tela comparata, certum autem neminem feriunt, dum in nullum quemquam certò deriuantur. At subditos ab Reginæ obedientia abduximus: unde constat? reconciliauimus *Pontifici*; Deo reconciliantur homines, atque in Ecclesiæ gremium restituantur, à Reginæ obedientia non abstrahuntur. Turbando euertendoque Regno seruiuimus; quo teste? quo uel argumento? Nam quod de Colloquio cum Cardinale Sancte *Ceciliæ* objicitur, fateor equidem ante decẽnium, non ita multo postquam primũ Romam accessi (quibus laudatoribus nescio) non meis certè meritis, in eius conspectum admissus, summaque cum humanitate acceptus sum: Pollicebatur tum ille mihi liberalissimè, si in cuiusquam obsequium me dare vellem, omnem suam operam: Gratijs demississime actis respondi, meæ mentis non esse hominũ cuiuscunque seruire; Deo in Societate

in Societate Nominis *Iesu* obsequium meum consecrare decreuisse. Quæ-
siuit à me de *Bulla Pij Quinti* quid sentirem? *Reginæ*, inquam, ma-
num in Catholicos grauem prouocauit multamq; expressit seueritatem.
Neque plura Cardinalis, præterquam quod mitigandam diceret, ita vt Ca-
tholici sine periculo centuræ eam possent *Reginam* agnoscere, eiq; obedire;
qui sermo quâ ratione possit in crimen vocari non intelligo; præsertim cum
ea *Bulla* aliquot ante annis quàm ego Romam venirem publica fuerit, totiq;
Regno notissima. Quod enim de exercitu *Pontificis*, seu *Regis*, & *Ducis He-*
truria dicitur, cum *Pragæ* mihi esset habitatio longissimè ab omni huiusmo-
di rerum cogitatione abiunctus fui; præscriptis numeribus literarijs totus in-
cubui. Romam vocatus, octo diebus in vrbe cum hæsissem Superioris mei
præcepta operiens, accepi non de exercitu aliquid, sed de profectioe in An-
gliam mandatum; cui confestim obsecundans dedi me in istud iter, non vt
proditor, aut ad Patriæ euerfionem adiutor, sed vt Sacerdos, ad Sacramenta
adminiftranda legatus. Cuiusmodi legationem (Deo teste loquor) æque
promptè, atque pari alacritate suscepissem in remotissimas *Indiarum* Regio-
nes, vt inter Barbaras nationes eandem quam vbique profitentur Catholicis
fidem docerem. si ita visum fuisset Superioribus meis: At amplâ munitus fa-
cultate, sumptu *Pontificis* huc aduolauit. Quâ facultate munitus? Non aliâ sanè,
quàm eâ quam ipsi vos commemorastis, Sacramenta adminiftrandi; sumptum
autem si fecit *Pontifex*, id liberalitati eius donandum, quæ aliam causam non
habuit quàm vt itineri pro Religione suscepto benignè succurreret. Cænasse
me de itinere cum *Alano* non inficior, tempusq; aliquod dedisse veteri con-
suetudini recolendæ; de *Reginæ* Regniq; negotijs nè verbum quidem inter-
cessit, aut de rebus in *Hybernia* turbatis. Quo vero colore dici possum *Pontifi-*
eis in ijs quæ regni ruinam spectant interpret, aut *Alani* adiutor, cum illius
quidem auctoritate, quæ summa est, ab omni huiusmodi tractatione seuerè
prohibear; huic verò in me nulla sit omnino potestas? *Alanum* colo propter
doctrinæ Religionisq; firmitatem; ab instituto meo neque Imperio ipsius
quod nullum est, neque suafione dimoueri me vnquam patiar. *Habitus* deinde
quem obijcitis, variumq; nomen, non tegendæ proditori seruiuit, sed primo-
rum *Christi* præconum mori imitando. Nam gentium *Apostolus*, modò
Saulus, modò dictus est *Paulus*: Ipse se clam subduxit in sporta, & insequen-
tium elusit insidias. Artes istæ non licere solum sed prodesse existimatae sunt
semper. Non fugiebat ille lucem, sed luci *Euangelij* inferendæ congruum tem-
pus & locum obseruabat: non defuit eidem animus vnquam pro fide *Christi*
vitam profundendi, appellauit tamen *Cæsarem*, nè à *Iudeis* insidiantibus nece-
retur. Quæ in illo probantur, mihi in pari causâ non licebunt? si quid in ho-
lofericis peccaui, nunc in ea quam videtis *Hybernica* veste, habituq; corporis
obsoleto perfoluo.

XXVI. Scripsi ad *Pondum* nihil me eorum quæ secreta esse oportuit pro-
palasse; nullâ me vi adigendum vt a cana huiusmodi enuntiare. At quænam

Vide
vapes. l. 4.
c. 8. de hac
calumnia.

illa tam arcana? Ea sanè quæ Sacerdoti à pœnitentibus in Sacramento traduntur expianda: Sacerdos enim cùm sim, ijs omnibus officiis teneri me sentio quæ huic insunt ordini à prima sui institutione; quorum illud est inuiolabile, vt nihil eorum quæ ad conscientiam expurgandam sedandamq; inter confitendum dicuntur cuiquam alteri aperiatur. Hoc lex diuina imperat; hanc legem qui transgreditur grauissimi criminis atque æterni supplicij reum se facit. Maleuolorum hominum inuidentiâ de hoc crimine infamatus purgavi me per eas literas quoquo modo potui. Cùm de his quæritur, existimare quæstionem de Religione non esse, hominum est qui Religionis nomine quid notetur ignorant.

Quod autem tertio loco ponitur de schedis iureiurando inscripris perfacilem habet exitum; neque enim in me potestas vnquam vlla fuit iusiurandum à quopiam exigendi; neque si fuisset probari potest schedarum aliquam ad me pertinuisse; neque enim manu mea scripta est aliqua, neque signo aliquo meo notata, quò à me profecta dignoscatur: Id verò quod assertur de diuite & paupere eandem domum ingressis, quid habet vero simile? Enim verò cuius debuisse neminem præter me diuitem, hoc est, meæ Professionis nullum hominem eandem domum illo tempore lubijisse.

At iurare in Reginæ supremam potestatem nolui; de *Bulla Pij* rogatus taceui; & iure merito tacuisse me arbitror. Non sunt multi dies ex quo Regina pro sua insigni clementia me videre volens, quæsiuit an in illa agnoscerem Regiam dignitatem potestatemq; Respondi me agnoscere, & venerari, eamq; colere vt Regiam meam, legitimamq; Gubernatricem. At potestne *Pontifex* è numero fidelium me communionemq; depellere? Non sum, inquam, inter Majestatem tuam, summumq; *Pontificem* idoneus Interpres, aut tantæ Controuersiæ doctus satis arbiter: Quanquam si id ageret, dubitari possêt an teneret: In rebus enim purè, vt loquuntur docti, spiritualibus, quemadmodum in docenda publicè Ecclesia ea quæ ad fidem spectant errare non potest *Pontifex*, in iudicando potest. Eadem à me petiuere ij qui examini fute præfecti, sed verbis atque sententijs magis implicatis, quàm vt certò quidquam affirmare possèm: Quapropter non immeritò eas dixi sanguinarias Pharisaicasq; quæstiones. Agnoui in Regina Regiam dignitatem, iustamq; potestatem; eandem nunc agnosco. Falsus sum deberi illi à me subditisq; omnibus obedientiam; idem nunc fateor; libenter reddo ea quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Vrserunt Commissarij, quid si *Pontifex* legitimâ potestate munitus Regiam consortio fidelium abiungeret? Respondi qui ista quærent, non quærent fidem sed sanguinem: Ex admissis & concessis quid non sequetur? Itaque quid admittendum, quidue reiiciendum in ista re sit, supersedeo dicere; Neque iure huiusmodi à me peti possunt. Hæc ad scholas pertinent, non ad Tribunalia: nullum factum includunt, quod solum duodecim virorum cognitioni iuxta leges subest. Venio ad testes.

Cradocus affirmat de fœdere sancto, de Sacerdotibus ducentis, de exercitu,
Quid

Quid affirmat? interfuisse se sermoni: quorumnam? otiosorum opinor hominum quorum est quidlibet fingere. Audiuit de fa dere pro Religione reuocanda: ubi proditio? Et de exercitu: Quem exercitum vir militaris Richardus Shellæus ducere noluit, in eum ducenti Sacerdotes conspirarint? Atque ut conspirarint, egone de ducentis? Hoc testis ipse qualiscunque is est non affirmat: At nemini obsecro esse potest: Vnde hæc obsecro tanta lux, quæ cum illam is qui se ait interfuisse sermoni testis non viderit, in Angliam usque lucere potuit? Nam quod Eliottus vltimo loco adfert de die hæreticis formidando. Testem inuoco Deum, non alium menti diem obuerlatum fuisse, quàm vltimum illum Iudicij diem, qui omnibus, etsi non æque omnibus, formidandus est. Etenim quemadmodum nulla respublica tam Sancta est in qua multa mala non dominantur, & vestrorum Ministrorum nullus est qui diem formidandum diuinæ legis transgressoribus quandoque non intoret, eundem ego diem auditoribus meis in memoriam reuocaui, non in quo terrenus quispiam Princeps arma Regnum turbaturus inferret, sed in quo supremas omnium Iudex Christus Dominus unicuique pro meritis præmia digna redderet, vel supplicia. Hic magnus est ille dies quem credentibus salutarem pronuntiaui & solatiij plenum, heterodoxis futurum formidandum.

XXVII. Et quoniam ea quæ obijcebantur cuncta (si me non fallit memoria) complexus sum, & ad vos nunc Duodecimuires spectat, ut de facto nostro decernatis, vtrum de Regina necesse, deue turbando Regno quidpiam meditati videamur, velim ut hunc, quem dixi, cunctis formidandum diem vos in primis præ oculis habeatis, quo die de hoc ipso Iudicio reddituri estis aliquando rationem. Vestrum neminem latet, quàm carus sit Deo innocentium sanguis; noster hic petitur: Vita nostra, vel mors in vestra sententia est: Conscientias vestras appellamus: in ijs patronum nos nullum arbitrum ue reperimus, nisi eam quam cuique vestrum Deus donauit discernendi facultatem. Animum obsecro ad rem aduertite: Non vos à vero auocent verborum phalera, aut eorum quæ splendide prolata sunt ornamenta dictorum. Integritati vestræ ingenijue non diffidimus. Criminatio tota tribus nititur fundamentis: Primum coniecturis, deinde testibus, tum ipsis rebus; quæ quidem res in hac causa omnes ad Religionis nostræ exercitium pertinent. Facile videtis quam vim habere debeant coniecturæ, cum præsertim de vita cuiuspiam atque de capite agitur; quæ in quæstione leges facti postulant certitudinem. At in coniecturis totus penè hic abiit dies, isque quàm tenuibus quamque sibi non hærentibus non potest vobis non esse perspicuum. Testes audiistis: At quales homines? quàm nullius fidei? dum palam est omnibus nullius esse Religionis: Modò fingunt Catholicam, modò profitentur à Catholicis alienam, ut odio aut lucro duci necesse sit. Quàm deinde timidè? Quàm parum fidenter iurauerit? Quàm nihil certi de certo quolibet af-

Peroratio
ad Duodecimuires.

N

firmare

1581. firmare potuerunt? An eorum quisquam iurauit, aut me, aut cæterorum aliquem in perniciem Reginæ, aut in Regni subuersionem quidquam fecisse? aut etiam dixisse? Non iurarunt. At Missas celebrauimus, confitentibus aures præbuimus, absoluimus: Hi nostri muneris actus sunt fateor; sed in nullius patrantur perniciem; eam spectant quam omnes optant animi tranquillitatem. Atque ut noueritis de his potius, hoc est, de Religione, non de Majestate quæstionem hanc omnem in nos motam esse, scire profecto debetis, oblatam nobis non semel esse libertatem immunitatemque, si nostra hæc abiurare, si uestra, quæ vocatis, sacra frequentare non abnueremus. Absit autem ut ab ijs recedamus quæ vos ipsi non potestis non probare cum moderatè iudicatis, ijs autem quæ orbi Christiano uniuerso non probantur adhæreamus. At quæstionibus de Pontificis potestate, de *Bulla Pij Quinti*, de incursione si quæ fieret iussu Pontificis quid sentiremus nihil certi respondimus, quia sanè & apud viros doctissimos, ut res proposita est, exitum certum non reperimus: Ista ad scholas, ut diximus, non ad uestram Duodecimuirii cognitionem pertinent, qui ut docti, ut sapientes, ut considerati sitis, facti tamen non incertæ doctrinæ cognitores constituti estis. Si quod malum factum, dictumque in Majestatem à nobis profectum cognoueritis, pronuntiate; non recusamus Iudicium. Si facti nihil inueneritis, parcite vitæ nostræ, parcite famæ uestræ atque conscientiæ.

XXVIII. Hæc cum vultu animoque constanti perorasset *Campianus*, ex ijs qui aderant Iudici vnus Duodecimuiros monet, rem vniersam in eo versari vtrum reis credendum sit de se affirmantibus, de quæ vita sua decertantibus, an testibus qui nullo cogente, liberè scilicet, iurati que dixerunt. Id Duodecimuiris in quam libræ lancem causa inclinanda esset iudicium sat manifestum fuit; cumque ad horam semoti deliberrassent, pronuntiarunt, fontes videri cunctos, qui eo die de capite dixissent. Aduocati Regij confestim Iudicis sententiam postulunt, uti secundum id quod Duodecimuirii pronuntiasent decerneret. Iudex nihil profuturam reis clementiam ostentans, petit an quidpiam præterea afferre possint cur mortis decretum non sequatur? Tum *Campianus*; mortem inquit, si metuendam duxissemus, nequaquam hoc vitæ genus fuisset amplexi, in quo mortem quotidie ob oculos versari necesse est; At tamen cum officij nostri esse arbitramur; vitam (cuius Domini non sumus) obiecta diluendo, quamdiu licuit, seruare, his refutandis operam quam potuimus dedimus: Quantum id profuerit videtis. Et quidem omnibus manifestum esse existimo, non causâ Majestatis offensæ, sed Religionis nomine fontes nos esse pronuntiatos: Nam neque testes certi quidquam dixerunt quod non ad Religionem pertinuerit; neque coniecturæ sat validæ allatæ sunt, si coniecturis agendum omnino esset; neque si omnia vera essent quæ aduersum nos dicta sunt, tam magnam id omne crimen existimatum est, ut non potuerit vno Templorum uestrorum ingressu

Et ad Iudicem.

ingressu expiari: Religionis igitur nomine morimur: hoc autem nomine cum apud Deum, aut apud homines, honorificentius nullum esse possit, non video cur quisquam recuset mori: Per me itaq; licet ut secundum conscientias vestras de me decernatis; neque de cetero quidquam est quod defensionis meae adijciendum existimem.) Iudex verbis solemnibus sic Cenluit; Majestatis conuicti reducuntur in carcerem vnde ducti, inde ad furcas trahantur; luppensique semianimes eviscerentur &c.

Campianus solemniter etiam Ecclesiae carmine gratias Deo offerens, *Te Deum*, inquit, *Laudamus, te Dominum confitemur*; Alacrique vultu ac voce accipiens mortis decretum, ostendit quam facilitate honores & commoda fluxasque spes contempserit, quas *Odoenus Hoptonus* carcerem ingredienti pridem obtulisset, eadem vitam hanc breuem caducamque contemni, nihilque esse quod non pro Christi fide amphanda paratus sit perpeti. Decem diebus delibatum est quo die, quoque numero, atque an omnino horum aliqui tollendi essent. Palam enim erat Iudicium iniquum fuisse; doctos homines, atque in literis à teneris enutritos, non de sanguine tundendo, sed de Religione fundanda cogitasse: Argumenta è longinquo qua sita, fallacibus vestita circumstantijs, ab nullius fidei testibus prolata, venenatae eloquentiae fucata praestigijs, quo acerbius visa sunt premi, eo momenti minus ad crimen euincendum afferbant. Ipsa supplicij insolita dilatio expectationem supplicij iam prope extinxerat, cum ij qui non id spectabant quod pauci prudentiores sedatioresque sentirent, sed quod ad odium Religionis concitandum spargi in vulgus imperitum videretur utile, quique famam, si qua esset iniquioris iudicij, ipsa iniustae sententiae executione opprimendam arbitrabantur, ex ijs sex Sacerdotibusque vna cum *Campiano* damnati fuerant, atque ex alijs septem qui eandem biduo post sententiae indignitatem lubiere, duos seligentes quos adderent *Campiano*, (*Rudolphum Sherwinum* Romani, *Alexandrum Briantum* Rhemenfis Seminarij Alumnos) Calendas Decembres ferali spectaculo dedicauere: Id in hac ipsa paucitate spectantes, non ut ceteris parcerent, sed ut alijs diebus aliisque vrbis locis, alios & alios producentes ad supplicium, aures animoque populi continuata prodigionum commemoratio- ne fatigaret, & ad extirpandam vna cum Antistitibus Religionem incitarent.

XXIX. Non fuit is dies sitientibus quam profusus sanguinem lator. E diuersis carceribus in mutuum conspectum dati, ruere in amplexus exultantis animi indices; voce etiam & toto corpore ad incunditatem composito gratulantes adamatam felicemque sortem. *Campianus* super crate viminea humi posita supinus constringitur; *Sherwinus* & *Briantus* in altera consimili collocati: trahuntur tres victimae versis ad e- qui talos pedibus, per vias lapide stratas subsultantes, per sordium lacunas conspurcatae, insultantis plebeculae clamoribus laceratae, corrupti- uerbuminiustiorum ad defectionem sollicitantium importunitate fessae:

N 2

Neque

Campiani
Mors.

1581. Neque tamen inter hæc defuit summa consolatio, tum diuinitus communi-
cata, tum ab comitantium Catholicorum pietate accepta. In his enim Chri-
sti pugilum victorijs nusquam deficit Catholicis diligentia & firmitas, vltro
se audent ostendere; palam profitentur necis huiusmodi causam venerari se &
eos in summo pretio habere qui in tam præclaræ causæ defensione vitam &
sanguinem constanter profuderint; Accurrunt, alloquuntur, consilium auxi-
liumque supplices petunt, & si qua in re necesse sit ministrant; non metuunt
licitorum feroces vultus, non terrentur minis, non arcentur pudore, non ti-
ment vt nè conscij socijue aut laudatores proditorum audiant: Iam illa ca-
lumnia, quam qui intulerant nece corroborari oprabant, ante necem vniuersa
euauit; ipsi fatentur non conspirasse qui in morte eorum quos conspirasse
dixerant plausum hunc intuentur, nec reprehendunt. Ab arce ad locum sup-
plicij (quem Tyburnum nominant) via est bis mille passuum: Isthuc vt per-
uenere, in plaustrum primus *Campianus* sub ligno illo triangulari sublatu est,
colloque in laqueum immisso, cepit ad circumfulum vndequaq; populum
verba quasi de suggesto facere, illud Apostoli præfatus, *Spectaculum facti su-
mus Deo, Angelis, & hominibus*: Aliquoulsque sermone progressus, hæc in se
isto tempore docturus conuenire, iubetur ista prætermittere, Crimen de quo
damnatus agnoscere, veniam à Regina supplex petere. Tum ille, "Nullum in
me est, inquit, aduersus Reginam crimen, si ea quam profiteor Religio cri-
men non est: Hanc ego propagandam suscepi Sacerdos, huius sustinendæ cau-
sâ Angliam repetij; in hanc totus incubui; pro hac quandoquidem morien-
dum est libenter morior. Rationem intima prospicienti Deo reddituro, in
hac suprema vitæ hora, fidem haberi postulo, quæ si negatur, patienter vt fe-
ram necesse est, dies tamen verum tandem demonstrabit id quod de meo
hoc instituto nunc dico; nullius arcana inter confitendum tradita patefeci,
quod malè mihi quidam meæque Religioni iniquè volentes spargere: Vt Re-
ginam Regiolque Deus velit esse incolames supplex precor: Duodecim vris,
cæterisque qui in me inique egerunt ex animo condono iniuriam. Morior
Catholicus: Eos qui mecum de Religione consentiunt rogo vti Symbolum
Apostolorum vnâ, si videbitur, decurrant. Eo pronuntiato; dum apud se taci-
tè Deum aliquantisper orat, subducto in quo stabat curru, atque intercluso
premente teste, spiritu, animam innocentem Deo restituit cælestibus sedi-
bus inserendam. Corpus de more in partes dissectum, atque in constituta vr-
bis loca dispersitum est.

Campianus XXX. Hoc triumpho finem hîc viuendi fecit *Campianus*, cùm annos
qualis fue- ætatis vnum supra quadraginta, in Societate vt plurimum nouem comple-
rit. set; in hominum memoriâ æternum viuet. Vir à natura lauis, & ad omnem
Cambd- humanitatem factus, vitæ integerrimæ, modestus, humilis, mansuetus; in-
mus genio verò promptus, quod cùm omnium bonarum artium disciplinis ab
& *Pitzius.* incunte ætate excoluisset, Orator disertus, acutus Philolophus, Theologus
grauis euasit. Quantum scientiæ thesaurum collegerit (eius præsertim quæ ad

contro-

controversias cum huius temporis hæreticis pertinet) tanquam loquentes re-
 futes planum faciunt decem illæ rationes quas diximus Academicis redditas.
 Etenim cum illæ scriberentur nulla erat ei certa habitatio; modò in his modò
 in illis Catholicorum ædibus latitabat; procul Londino, procul à libris, pro-
 cul ab reliquo ad scribendum adiumento: Implevit tamen non rationes ipsas
 solum modò summa & dictionis & argumenti accuratione, sed & Chartæ
 margines omnes plurimorum scriptorum adnotatis auctoritatibus; Quæ
 cum ex *Personij* sententia ad fontes originelque exigentur, repertæ sunt sin-
 gularè congruere libro, capiti, membroque adscripro; vt mirum sit potuisse
 hominem alijs nunc curis implicitum, tam varia tamque dissita Patrum hæ-
 reticorum que dicta complecti memoriâ, aut sine errore reddere. Virtutem
 verò quàm altè imbiberit, & quàm magno eius in se conseruandæ, augendæ-
 que, in alios propagandæ ardore flagrauerit, & omnis eius vita testis est, &
 paucæ, quæ lucem alpehere, Epistolæ fidem amplam faciunt. Nouitios Brunæ
 agentes, (vbi ante annos aliquot posuerat ipse tyrocinium) sic alloquitur: *Epistola 6.*
 "Scio quanta sit libertas in obedientia, quanta iucunditas in labore, quanta in
 oratione delicia, quanta in humilitate dignitas, quanta in conflictatione pax,
 quanta nobilitas in patientia, quanta in infirmitate perfectio; sed has virtutes
 in vltum & actionem reducere, hoc opus est, & hoc vestrum est, qui gloriosiss
 curriculis Paradisi quædam spatia conficitis in terris: Ego, vt ille dicit, quâ
 potero lequor, non passibus æquis. Omnino Fratres mei, vita nobis ac vobis
 non sufficit, quâ Christo gratias agamus, qui tanta nobis mysteria patefecit.
 Quis nostrum credidisset, nisi ab illo vocatus in hanc scholam & institutus
 fuisset, tot spinas, tot fæces, tot milerias, tot tragædias in hoc mundo sub
 falsis nominibus bonorum ac voluptatum delitescere? vna vestra diecula
 dignior est illorum ætate vniuersa. Currite quò cæpistis, & diuinam erga vos
 bonitatem, vestræ conditionis dignitatem, recognoscite &c. *Gregorium*
 verò *Martinum* veterem amicum adhortans, "Roma, inquit, frueri: viden? *Epistola 6.*
 illius vrbis Cadauera? Quid potest esse gloriosum in vita, si tantæ opes, tan-
 tum decus etiauit? At, qui in hac miserabili varietate temporum durarunt?
 Quæ? Reliquiæ ditiorum; Et Cathedra Piscatoris: O, Prædian! Cur Cæ-
 lum negligitur præ terrena gloria, cum cernamus oculis terrarum Principes
 ne in terris quidem hæc monumenta vanitatis & stultitiæ trophæa conserua-
 se? Ille fumus quantulus apparebit in æthere si dissipatus est in aère; quo-
 modo videbitur ab Angelis, si ab hominibus despectus est &c.) Et *Epistola*
Octaua ad eundem: "Valde te amo de martyrio *Cuthberti*, vel amamus potius; *Epistola 8.*
 multis enim illa narratio diuinam attulit voluptatē: Me miserum! Quem ille
 nouitius tam longè à tergo reliquerit: sit propitius amico veteri & Præceptorij;
 horum enim nominum gloriola perfruat nunc ambitiosius quàm vnquam
 antea.) Quid quod Eliottum tum benevolentissimè acceperit, cum (necis *Eiusque*
 atrocitate immanitatem sceleris quo innoxium prodiderat aperiente) *Campi-* *erga Eliot-*
anum post dictam mortis sententiam in Arce conueniens, impij facinoris *tum cari-*
 veniam *tas.*

1581. veniam deprecaretur, diceretque nunquam sibi in mentem venisse perduellionis, aut rei cuiusvis capitalis accusandum; moturum certè nihil fuisse si vltra vincula vim processuram diuinasset. Cui amantissimè *Campianus*: "Admissi ergo sceleris apud lachrymis exorabilem Dei bonitatem, te oro pœniteat, Eliotte; id est facies, Dei gloriæ seruiet quidquid hætenus factum est, aut deinceps fiet." Cùm verò proditor (hominum iras præ Dei in sceleratos vindicta habens præ oculis) metuere se diceret, ne Catholici, mali quidpiam aduersum se machinarentur. "Nihil est, inquit, cur isthoc vereare; nam neque ea Catholicis mens est, sat scio, & ego si me audis periculum omne præstabo; nam meis literis munitus proficisceris in Germaniam ad magni nominis & fidei virum, cuius patrocinio securam, si voles, vitam deges." Et Eliottus quidem, quem proprius charitatis illa flamma petebat, nil vltra confusæ signa mentis ostendit, vanâ (Iudæ exemplo) contentus vmbra pœnitentiæ. At Atrienfi (quo annuente aditus ad *Campianum* proditori patuerat) his Cœlestis Charitatis facibus illustrato persuasum est, Deum ab ijs stare qui tam amicâ vindictâ grauissimas vlciscerentur iniurias, & illis qui omnibus panis multandi essent, viam vniuersas euadendi tam beneuolè aperirent. Et hic fortè erat carceris *Campiani* in turri Londinensi ille Custos qui Anno octogesimo tertio memoratur Romam ad Anglicanum venisse studiorum causa meliorum.

Quales sint
Sacerdoti
in Anglia
conspira-
tiones.

XXXI. Non sunt hi ignes ad prodiones seditioneluc inflammandas concepti, accensi, enutriti, aliis ex fontibus hauriuntur quàm quos per Germaniam Galliamque sparserunt his temporibus hæretici: Non spectant illi ciuitatum expilationes, Regionum templorumque spolia, qui vt nudum Christum terrenis omnibus nudi sequantur rebuste omnibus expoliare. Occinant heterodoxi conspirationes quantum volent, atque vt in inuidiam vocent Catholicos Sacerdotes, harum istos vociferentur transactores esse atque administratos. Quod genus id omne sit Conspirationum quod agitant Sacerdotes in conspicuo omnibus est; ad animos ex hæresum tenebris eripiendos conspirant: vt doctrinæ consensionem inde ab Apostolis diriuatam, atque ad nos vsque traductam Sanctam illibatamque tueantur, conspirant: Medijs confuetis probatisque Sacramentorum conspirant: mortem alijs non machinantur, sed sibi optant potius quàm vt ceteri in æternum pereant. Illi neque in calumnia, quam vigere per omnia volunt, tam constantes esse possunt, vt non fateantur calumniam esse quam pro veritate obstinatissimè venditant. Et certè (inquit Cambdenus cum de conspirationibus loquitur Catholicis Elizabetha viuentis impositis) *ad explorandos hominum animos, subdole artes fuerunt adhibita; literæ e mentis sub profugorum nominibus sulmissæ, & in Pontificiorum adibus relicte; Emisarij ubique ad colligendos rumores, & verba captanda dispersi & vana deferentes admissi &c.* Quid his artibus obtinentibus tutum? Quid à calumnia liberum esse potuit vt merito *Campianus* exceperit (cùm de schedis accusaretur repertis in ædibus ad quas ipse

Cambdenus
Ao. 27.
Elizabetha

ipse diuerterat) probandum fuisse à se illas esse relictas, si aduersum se quidquam 1581
concludi posse arbitrarentur; Merito etiam sermonem de fœdere Sancto, &
ducentis Sacerdotibus (cui se interfuisse Cradocus memorabat) ad rumores
ab huiusmodi hominibus collectos reiecit. His tamen artibus luditur apud
hæreticos, & Politicos, in innocentium sanguine & vita. Et erat, is qui Eliot-
tum subornarat, Wallinghamus, harum instructor atque diligentissimus.
Purioris Religioſis (teste Cambdeno) *assertor acerrimus, rerum occultarum* Camdenus
indagator solertissimus; qui animos hominum ad res suas adiungere apprimè Elizabetha
calluit; qua in se cum nullis sumptibus parceret, quò & animo suo aduersus 33.
Catholicos infestissimo latis faceret, & apud Reginam, potentiore quàm auli-
cos gratiam aucuparetur, *tantis impensis rem priuatam extenuauit, Vt ære*
alieno oppressus, in tenebris, sine funebri celebritate ad Sancti Pauli Londini
inhumaretur. Ita qui malis artibus fluxam mundi gloriam inestantur, cum
omnium scelerum improbitate excelluerint, moriuntur inglorij. *Campiani*
virtus, eruditio, industria, constantia, mors atrox Christi causâ fortiter obi-
ta, viuet omnium gentium nobilitata præconijs, & laureâ redimita im-
mortal.

XXXII. Cuius immortalitatis consortes, *Sherwinum, & Briantum*, fas Sherwinus
non est silentio præterire; quando ille, non solum collega Martyrij, sed & qualis.
itineris in Angliam, & in disceptatione cum heterodoxis in Arce locius, cau-
sam Religionis inuicti animi robore, rationum iusto pondere, & magna di-
cendi libertate sustinuerit: *Briantus* duobus annis antequam ex virtute per-
actam vitam beato sine coronaret, Societatem optarit, & tandem voto se ad-
strinxerit ingrediendi. *Sherwinus* gradum in Philosophia adeptus Oxonij, &
inter Seniores (ut vocant) adscriptus, quò attentius hæresis Schismaticæ que fir-
mamenta intropiciebat, eò fluxa magis, atque malè sibi hærentia detegens,
Duacum se primum, ruinam fugiens, deinde Romam recepit, ædificium so-
lidum in Petra locaturus, & Latinarum, Græcarum que ac Hebraicarum li-
terarum ornamentis, quibus erat insignis, Philolophorum ac Theologorum
grauitatem adiuncturus. Anno octogesimo comes itineris additus *Campiano*
& *Personio*, hæsit aliquamdiu Rhemis, Thomæ Goldwelli Episcopi Assa-
phei sis, qui & ipse traiectionem in Angliam meditabatur, rationes secutus:
Illo deinde ægritudine ac senio præpedito, euasit hic quidem in Angliam, sed
non diu indignantium hæreticorum vitauit diligentiam: Paucos post menses
captus, annum integrum acerbitate carcerum tentatus est: Neque enim di-
cere possum afflictum aut vexatum, quem in ipsaismet literis lego tam mag-
nâ perfulum lætitiâ, ut risum vix teneret quando vinculorum suorum audie-
bat strepitum, omni musico concentu gratiorem. Non multis verò ante sup-
plicium diebus scribens ad amicos, "Diu est (inquit) ex quo mortali hoc cor-
pore exui, & Sancta & gloriosa Christi vulnera sedentis in dextera Patris ex-
olculari sperans, tam magnam animi tranquillitatem experior, ut minimum
me mortis sententia nuper pronuntiata commouerit, aut vitæ huius indicta
breuitas:)

Ribadenei-
ra. l. 20. 33e

1581. breuitas: : morti denique proximus, licetoris sanguinolentæ à *Campiani* carnificina manui osculum impressit, & *Iesu* Saluatoris nomen pientissimè repetens, beatam animam reddidit Creatori.

Brianti studia, & Constantia.

Concerta Ecclesie Anglicanæ.

Concerta Ecclesie Anglicanæ.

XXXIII. *Alexander Briantus* Somersétanus, post studia inferiora domini decursa, Philosophicis Oxonij, in Aula, quam à Cerui signo, Ceruinam vocant, operam dedit, *Richardo Holibao* co temporis Professore; qui cum discipulos ad fidem Catholicam, quam intus colebat, adhortaretur, hunc Rheinos præmisit; ubi ceteris imbutus, in patriam reuertit anno eius sæculi septuagesimo nono. Vtebatur deinde *Personio* familiarissimè, ut qui *Personij* Patrem ciuem suum in Ecclesiæ gremium reposerat. Captus in Aprili anni octogesimi primi, in Computorium primum traditus est fame cruciandus: Nam commentariensi in mandatis datum est, nihil ut ei cibi aut potus præberetur: iniiceret verò manus in quemcunque qui ad eum salutandum alicunde accederet: Dierum itaque plurium inediam passus, mucidi tandem panis frustulum & pauculum casei conëcutus, sitim aquâ de tecto decedente, vel acida neglectaque ceruisia tolerabat. Nimirum dira crudelitatis administris id erat propositum, ut non mentis tantum robur, si quo modo poslent, infringerent, sed oris vultusque speciem corrumperent, quam iuuenis viginti octo annorum habebat perelegantem, indicem innocentis animi, atque ad mansuetudinem conciliandamque hilaritate gratiam conformatam. Cum verò frustra id fieri perentissent, motum ad arcem Londinensem, iam non fame solum ac siti, sed adactis acubus sub manuum pedumque vngibus excarnificant: Tum quoniam nihil hoc tormenti genere commotior, animo in Cælum suspensio, alacri vultu, Psalmum quinquagesimum pronuntiarat, neque quidquam de se fateretur, quicum, aut cuius sumptu vixisset? cuius excepisset confessiones? apud quem sacrosanctum sacrificium celebrasset? Aut de *Personio* (cui notum conieciabant ex loco in quo captus) ubi ageret? ubi prælum? ubi libri? qui venditi? qui vendendi superessent? Extensum in equuleo tantâ contentione conuellerunt, ut luxatis artuum compagibus omnibus, sine sensu, sine motu, mortuus iaceret. Sequenti tamen die rursus eidem admotum cruciamento atrocius laceraere: Quo de præclaro facinore Nortonus quæstioni præfectus, cum se iactaret in aula, aiebat, pede à se longiorem factum esse *Briantum* quam cum Deus fecisset. Depositum deinde de equuleo, & vix hærentem nervis, demissum in foueam, quindecim diebus solitariū, sine lumine, in nuda humo reliquerunt; stupentibus ipsis tortoribus tantam inter acerbissimos cruciatus constantiam, tantam animi vultusque serenitatem; quanquam id etiam demonis artibus quam virtuti diuinitus acceptæ tribuere maluerit, antiquo Ethnicorum more.

Brianti literæ ad pp. societatis.

XXXIV. At vnde illa omnis alacritas atque robur profluxerit ipsum præstat audire narrantem ijs in literis quas ad Patres Societatis dedit è carcere paulò ante mortem. Nam posteaquam explicuisset quibus tenemur omnes vinculis ad Deum quærendum, illique nos offerendum in holocaustum; inueniri autem Deum ubi duo vel tres congregati essent in eius nomine; atque in huiusmodi congre-

congregationibus viam sterna ad caelum planam, securam, munitam salutaribus legibus, Sanctorum vestigis tritam, in qua stultus errare non possit; omnia vero disponi, tanquam in sede sapientiae, in numero, & pondere, & mensura; vigere etiam suavissimam caelestemque, ut inter fratres, correptionem, motuum animi inordinatorum moderationem, & Charitatis praecleara incitamenta, quae nulla oratione laudari satis queant. "His, inquit, de causis duo sunt anni, ex quo sumissimè statui hoc genus vitae (si Deo videretur) amplecti; communicatoque consilio cum viro prudente & docto, confessorio meo, vehementius sum incitatus, ac frequenter hoc animi mei institutum nouo decreto corroboravi. Distuli id quidem hactenus, sperans non inutilem operam praestare me Deo in hac messe animarum: Nunc vero illo disponente vincit, etiam addito voto firmavi; neque id temerè & inconsulto, sed cum Dei vnus obsequium haberem praeculis, & quanta futurum id esset cum maiori securitate mea, & ampliori cum victoria inimicorum spiritualium. Quod votum Deo fuisse acceptum nulla ratione dubitare possum: Ita enim accidit. Die illo in quo primum fui quaestioni admouendus, cum inter orandum me meaque omnia Deo commendarem & Beatissimae Virgini, cuius Rosarium recitabam, delibutum me sensi caelesti quadam spiritus dulcedine, praesertim dum suavissima *Iesu* & *Mariae* nomina pronuntiarem; laeto eram & prompto animo ad ea quae expectabam subeunda tormenta: Perseueranti venit in mentem propositi mei de ineunda Societate, simulque cogitatio de illo firmando proposito voti adiunctione: finita praecce, reuoluens id quod animo inter orandum occurrisset, & quae potui diligentiam vniuersa considerans, vovi in haec verba. "Quandocunque Deo placuerit me libertate donare (si id ei vnquam placebit) tum ego intra annum me tradam integrè in manus Patrum Societatis *Iesu*, atque si me, Deo inspirante, admiserint, libenter magnaque cum laetitia omnem voluntatem meam diuino obsequio perpetuo addicam.) Fuit id votum magno mihi solatio in maximis meis angustijs & tribulationibus, eoque maiori cum fiducia & spe obtinendae constantiae & patientiae accessi ad Thronum Diuinae Majestatis, Beatissimae Virginitis & Sanctorum omnium auxilio munitus: Ostenditque Deus confectum (meo quidem iudicio) hoc gratum fuisse; nam infinita sua bonitate adfuit mihi in omnibus cruciamentis ac doloribus, corroborans cum summo opere egerem, & liberans me à labijs iniquis, & à lingua dolosa, atque à Leonibus rugientibus preparatis ad eam. Etenim in vltima contorsione membrorum, cum maxime sauirent inimici, ingenti que violentia distenderentur brachia & crura (non mira fortasse, ac certe vera Deo teste narro) nihil fere demum sensi doloris, sed reerari potius videbar ab ea tormentorum acerbitate quam ante subieram; Animo etiam quieto, & tranquillo: Quod cum viderent Commissarii, discedentes iusserunt in crastinum eidem me seruari cruciamento: Audui, &

Et votum

Et voti via

O

quidem

1581. quidem plenus spe futurum ut, Deo iuuante, id omne patienter ferrem. Recolebam ut potui Christi patientis acerbissimos cruciatus, videbarque sentire quasi vulnus in vola sinistrae manus, & copiosum sanguinem inde fluentem. Nullum in ea deinde vulnus apparuit, at eo tempore alium dolorem nullum habui. Sed ut ad id quod propositum mihi erat reuertar: Quoniam nulla iam aut perexigua spes superest vos, Patres mei, eâ libertate quâ olim conueniendi, Ego me interim vobis trado, rogoque demississimè ut de me statuatis quemadmodum in Domino iudicaueritis. Si quidem absentem admittere fas est, totâ mentis contentione flagito admitti, ut cum humilibus de me humiliter sentiam, & cum pijs enuntiem laudes Dei, & gratias agam perpetuas de acceptis beneficiis, adiutusque denique multorum votis maiori cum certitudine brauium persequar. Noui fraudes inimici infinitas esse, callidus serpens in omnem se versat partem ut simplicium animos deprauet, cum sine duce progredi contendunt, transfigurans se etiam in Angelum lucis; vnde rectè docemur probandos esse spiritus vtrum sint à Deo. Vobis itaque spiritualibus, atque in huiusmodi certaminibus versatis vniuersum hoc negotium committo; per viscera misericordiæ Dei nostri obtestans, uti me dignemini vestris consiliis, vestrâ prudentiâ regere: Atque si ex Dei gloria, si ex Ecclesiæ bono, si ex sempiterna salute mea esse iudicatis me ad hanc minimam Societatem nominis *Iesu* promouere, his ipsis literis promitto Obedientiam coram Deo & coram Tribunali conscientiæ meæ, omnibus & singulis Prælatiis seu superioribus iam constitutis, vel in posterum constituendis, omnibus etiam Regulis ac Legibus in eadem Societate receptis, quantum mea facultas & Dei gratia iuuabit: Diem istum, & hanc meam scriptionem testem habebitis in extremo Iudicij tempore. Si de corporis valetudine agatur, nulla videtur ambigendi causa: Restitutæ enim mihi sunt penè vires pristinae, & quotidie euado valentior; ego me vestris precibus commendo, anxie expectans quid de me vos decreturi estis. Valete.)

Felix exitus

Antequam produceretur ad dicendum de capite, curauerat sibi aperiri coronam in verrice, ut palam ostenderet quantam ordinis sacri haberet exultationem, & quam non essent eius ordinis indicia erubescenda. Crucem etiam paruam concinnarat ex ligno, inductâ carbone Christi affixi effigie: hanc manu gestabat tesseram militis Christiani: Atque hæretico conante eam eripere, "Poteris fortasse, inquit, è manu istam extorquere, at ex animo nunquam illum quem hæc Crux ostendit; eius enim retinendi causâ sanguinem vitamque profundam, quoniam pro me ipse suam in Cruce misericorditer profudit.) Hac animi inconcussa firmitate tertius post *Campianum* & *Sherwinum*, gloriosa morte clausit diem; merito inter Societatis Patres numerandus quorum se consortio atque instituto voti adeo solemnem Religionem obstrinxerat. Horum autem triumphum quoniam *Personius*, ipse describit, literis ad Alphon-

Alphonsum Agazzarium Seminarij de vrbē Rectorem, decimo Calendas I 581. Ianuarij huius anni datis eas hic recitare operæ pretium erit vt tanti viri testimonio res per se testata illustretur, sunt autem huiusmodi.

XXXV. Admodum Reuerende Domine: Oblatâ mihi hac commoditate mittendi literas, quam auidè expectij (per aliquot enim iam dies copia omnis obstrueta fuit) non potui ad te non scribere pauca de rebus nostris, de quibus haud dubiè breui habituri estis longiorem narrationem. Post omnes disputationes nostras in controuersijs, de quibus audistis, die 20. & vigesimo primo Nouen. b. producti fuere ad tribunal & lætæ Majestatis damnati tredecim Sacerdotes, nimirum, *Edmundus Campianus* Societatis Iesu, *Rodolphus Sherwinus*, *Jacobus Bosgrauus*, *Thomas Fordus*, *Thomas Cottamus*, *Edwardus Kisonus*, *Robertus Ionsonus*, *Lucas Kyrbaeus*, *Alexander Briantus*, *Ioannes Harius*, *Georgius Shirtus*, *Guilielmus Filbeus*, *Laurentius Richardsonus*, & quartusdecimus Iurisprudentiæ studiosus, *Henricus Ortonus*. Horum opinor plus minus octo in Romano Seminarie aliquando fuerunt. Obijciabantur illis multa cum ad tribunal starent, sed præcipue quod conspirassent cum summo Pontifice Rege Catholico & Duce Florentino de inuadenda Anglia; quod nunquam illis in mentem neque per somnium quidem venit; nam optimè se defendebant in omnibus; Accusatores eorum præcipui erant tres iuuenes qui aliquando Romæ fuerant, *Mindaus*, *Sleddus*, & *Caddæus*, qui neque propter ætatem nec propter conditionem infimam aliquid huiusmodi scire potuissent si factum fuisset, multo minus cum clarissimè appateret ex aliorum responsionibus & factis & ipso rerum euentu nunquam tale aliquid cogitatum fuisse, & reuera isti lycophantas prorsus agere videbantur; obijciendo solum res communes, & quod nihil commune haberet eum huiusmodi crimine; Quod verbi causa, Pontifex illis fauisset; quod cum Cardinalibus quidam illorum locuti fuissent, & similia, quæ planè ostenderent vel metu vel mercede conductos ad accusandum. Videbatur tamen iam antea constitutum vt omnes condemnarentur; Itaq; nulla præualuit defensio quin post aliquot horas altercando consumptas sententia mortis in omnes proferretur, quam illi latissimè admiserunt, & vnusquisque protestatione primùm factâ coram Deo, Angelis, Cælo & terra de sua innocentia quoad obiecta scelera, ostendit singularem quandam consolationem de hac sorte, idque testatus est aliqua scripturæ sacræ sententiâ. *Pater Campianus* altâ voce recitauit, *Te Deum Laudamus*. *Pater Sherwinus*, *Hæc est dies quam fecit Dominus, exultemus & letemur in illa*; Alij alia plenissima consolationis spiritualis proferbant, cum admiratione & commotione omnium qui aderant, ij autem pæne infirmi erant.

XXXVI. Certè, Domine mi, res erat miranda, & quæ omnibus fere stuporem adferebat, videre tot iuuenes post maxima & plurima tormenta Christi causa perlata tam constantet & alacriter mortis læuissimæ iudicium accipere; vnde liberare se minima quadam cessione potuissent;

O 2

Rescribat

Litere Petri
sonij de
morre Cam
piani & So
ciorum,

Hos habue
re occultos
delatores
testes fue
runt alij
publice,

158 f. I Referebat enim Pater *Campianus* eodem in loco audientibus omnibus, non solum vitam & libertatem, verum etiam gratiam summam Reginae, & promotionem oblatam fuisse cuique eorum, si tantum Ecclesias Protestantium adire voluissent, quod penitus recusarunt. Nominabat etiam Pater *Campianus* Praefectum Castri Londinensis praesentem, qui inter alios hoc illis obtulisset, addens ulterius nisi hoc facerent praeter caetera tormenta, digitorum etiam ungues insertis acutissimis acibus auellendos. Quam miserè verò Patrem *Campianum* varijs & exquisitis tormentis exagitassent, apparuit eo die cum prodijt toto corpore concussus, manibus propter vulnere in cruciatu accepta linteis obuolutis, quas nec orti admouere posset; animo tamen permanfit inuictus, & respondit voce firma & alacri & vultu laeto per tres fere horas continuas quibus coram tribunali stetit: Et certè ipsi inimici miris laudibus constantiam prudentiam & modestiam eius extollunt; Innocentiam verò nemo audet illi tribuere propter minacissima edicta quibus omnes iubentur eum existimare proditorem Patriae.

Die primo huius mensis Decembris P. *Campianus* P. *Sherwinus*, & P. *Briantus* tracti fuerunt supini per terram à Castro Londinensi ad Locum supplicij, qui ad tria fere milliaria distat; & dum per plateas Londinenses traherentur multi Ministri illis insultabant; illi verò nihil respondentes hymnos & Psalmos cātabant. Cùm verò ventum est ad locum supplicij, vbi infinita hominum multitudo conuenerat, Pater *Campianus* primus scalam ascendit, & incipiebat aliquid dicere ad populum in illa verba, *spectaculum facti sumus Deo, Angelis & hominibus*: Sed Vice-Comes Londinensis qui executioni praecerat, abruptit statim sermonem prohibuitque loqui; pararet se ad mortem, veniamque rogaret à Regina & Populo de suis in Patriam delictis. Ille respondit se nullius rei esse conciliium, nihil vnquam in Patriam cogitasse; idque satis esse Deo & hominibus notum, moti se tantum ob fidem Catholicam. Confestim prodijt in medium Heraldus quidam ad eam rem paratus, & legit alta voce scriptum quoddam Reginae nomine, quo illa declarari volebat omnibus hos homines non propter Religionem sed propter laesae Majestatis crimina morti tradi; At populus parum ea re moueri visus est, potius suspicari fraudem ex hoc nouo & inusitato artificio. Pater *Campianus* breuissimè rem refutauit; & adijciens pauca sed efficacissima verba ad populum, de fidei Catholicae veritate, & dignitate, mortem laetus obiit; deiecerunt enim eum de scala, & strangulatum in quatuor partes diuiserunt, inspectantibus alijs duobus ad terrorem; sed illi nihil sunt territi: Cùm enim expedito Patre *Campiano* Carnifex cruentis manibus & brachijs ad Patrem *Sherwinum* venisset, ad eum terrendum injiciens illi manus, & dicens, *veni Sherwine*, accipe & tu partem tuam; ille vultu laeto amplexus est Carnificem, & cruorem manuum est osculatus; quâ re valde commotus est populus, & magno murmure extorsit viceComiti veniam vt hic loqueretur quæ vellet: Itaque ascendit scalam, & habuit efficacissimam exhortationem; quâ finitâ, inseruit collum laqueo, clamante multitudine, *Bone Sherwine*, Dominus Deus recipiat animam tuam: Durauitque diu ille clamor, nec compesci potuit etiam cùm iam esset mortuus

Artificium
insolitum.

mortuus. Tertius *Briantus* paucis dixit, præter breuem confessionem fidei, & protestationem de innocentia, non solum facti, sed & cogitati aduersus Regnam: Vultu tamen verè innocenti & Angelico (fuit enim iuuenis pulcherrimus, annorum non amplius viginti octo) spectat ores omnes valde commouit, præsertim cum diceret ingenti se gaudio efferri quod Deus eum elegisset, & dignum fecisset qui mortem subiret ob fidem Catholicam; idque in Societate Patris *Campiani*, quem toto animo reuerbatur. Et reuera hunc Iuuenem aduersarij oderant maximè propter Patres Societatis quibus erat intimus, de quibus tamen nihil fieri voluit in summis tormentis, sed missis clam ex carcere literis petijt ardentissimè in Societatem recipi, narrans miraculum quo Deus illi in medijs cruciatibus adfuit; quarum literarum exemplar credo vos iam recepisse.

XX XIV. Dum hi martyres in partes dissecarentur, omni industriâ Catholicis nitentibus vt aliquas saltem particulas furarentur, sed aduersarij hoc præcauentes diligentiam magnam adhibebant. Vnus tamen Iuuenis nobilis ingens se inter alios permisit ludariolum suum in terram cadere vt imbutum sanguine P. *Campiani*, vel sic aliquid sanguinis acciperet; sed res statim animaduersa fuit & ille comprehensus est, & in custodiam traditus: Dum tamen ille prehenderetur, in tumultu alter nactus opportunitatem abscidit digitum eiusdem *Campiani* & abscondit. Cumque illud etiam animaduertetur, licet magna facta sit inquisitio, inueniri tamen non potuit qui fecerat: Alter iuuenis cum videret nihil furtum auferri posse, obtulit secretò octoginta aureos, seu viginti libras nostrates, carnifici pro vno solo articulo digiti Patris *Campiani*, sed non est aulus dare; Vestes eorum valde quæruntur à Catholicis vt pecuniâ redimantur, sed hæcenus nihil potuit obtineri. Existimatur aduersarios velle omnes comburere, nè aliquid in manus Catholicorum veniat.

Statim ab horum morte aliud nouum Ediçtum typis excusum, & publicatum est, ne quis existimaret illos ob Religionem interijisse; quod nunquam antea factum est in Anglia hominibus Iudicio publico damnatis: Alij vnde cum nondum plexi sunt, sed seruantur, vt dicitur, vt varijs in locis, maximè verò in vniuersitatibus & oppidis maritimis moriantur, ad maiorem horrorem cæteris incutiendum. Pater *Personius* valde quæritur ab aduersarijs; & iam constans rumor est illum esse captum; vnde magnæ gratiæ aguntur à ministris. Quatuor viri nobiles quorum in ædibus Pater *Campianus* fuisse creditur (licet res probari non possit) in nouem millibus aureorum damnati sunt, & in alios inquiruntur apud quos fuisse suspicio est. Inquirunt etiam diligentissimè in omnes qui reculant adire Ecclesias protestantium, & secundum nuperam legem soluere debent octoginta aureos in singulos mentes; multos etiam bonis fere omnibus exuerunt, vergitque sanè res ad maximas angustias. Catholicis tamen per Dei gratiam constantissimi sunt cælesti consolatione imbuti.

Ex his videre est quâ animi præparatione ad nos venite debeant fratres nostri,

1581. nostri; quâ humilitate, quâ patientia, quâ firma resolutione, & supra omnia quâ feruenti erga Deum & proximum, & se inuicem Charitate; vt alter alterum iuuet in portando hoc iugo Domini. Deus nobis iam exhibuit gloriosa exēpla in Socijs nostris Martyribus, nobilq; non deerit si nobis nos non defuerimus. Veniant ergo læti, veniant hilares quicumque hanc singularem Martyrij palmam cupiunt, hic Deo donante voti fient compotes.

De cæteris nihil occurrit quod scribam *Gaspar, Guilielmus, & Robertus*, sani sunt corpore, licet *Guilielmus* grauitèr satis his diebus ægrotauerit. Creditores eorū valde eos persequuntur. Hactenus Deus eos est tutatus, licet læpe occasionem habeant meditando illa verba, *Non habet tibi reclinet caput. Memento nostri, o Charissimi, & omnium hominum dilectissimi amici. Valetè; iterum dico valetè in Christo Iesu. Decimo Calendas Ianuarij. 1581.*

Costofia
atq; qm

Vestrum omnium Eusebius.

Baro Mansuander de Campiano.

XXXVIII. De prodigijs quæ Bombinus prolixè deducit nihil adfero, nè actum agam; illud non videtur omittendum quod noster *Guilielmus Wrightus*, per Germaniam superiorem Austriamq; notissimus, narrare solebat de Barone Mansuander *Campiani* olim discipulo. Hic cum discedenti in Angliam *Wrighto* Imperiales duodecim in honorem duodecim Apostolorum eleemosynæ loco largitus esset, rogabat vt sui memoresse vellet sub patibulo quo *Campianus* ad supplicium raptus est. Erat enim eius viri memoria non iucunda illi modò, sed Religione sancta. Vnde vxore in difficili puerperio laborante, orans Deum Sanctolq; vt periclitanti venirent subsidio, inter cæteros *Campianum* implorabat, voto se obstringens, si filium pareret *Edmundi* nomen impositurum. Dum orat nuntiatur peperisse filium. Id cum Græcij accidisset, Ferdinandus Archidux (is qui eius nominis secundus dictus est Imperator) cum coniuge, infantem de sacro fonte susceperunt, nomen ei dare statuerant Ferdinandi, cum Pater serò id esse diceret, quòd iam ex voto nomen haberet *Edmundi*: Vtrumque sortitus est, & *Edmundus Ferdinandus Mansuander* vocitatus; optimis Principibus primas Sancto & Martyri cedentibus. Omni tamen prodigio maior haud dubiè fuit ipsius *Campiani* inuicta constantia; quam si ex ore aduersariorum confirmare liceat, habemus Baronem *Hunldon*, qui cum torqueretur interfuit, & ad incredibilem patientiam, vel indignabundus vel admirans: "Citius, inquit, è præcordijs cor euellas, quàm quidquam, quod huic Religio est dicere, exprimamus." Hæc est Christianæ fortitudinis excellentia, vt nulla vel doloris acerbitate, mortis formidine à recto deuiet; quam Martyres, Dei beneficio, perpetuò retinentes, & militantem hic Ecclesiam domesticis augent animantq; exemplis, & Cælestem Hierusalem fulgentissimis illustrent coronis.

Et Bero Hudson,

HIS